

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Φίλιππος Τεντολούρης • Ελευθερία Καρανικολάου • Ευδοκία Βασιλειάδου
Χρυσοβαλάντη Γιάννακα • Ευάγγελος Ιντζίδης • Γεωργία Τσερκεζίδου

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ
η γλώσσα μας

Βιβλίο
μαθητή /
μαθήτριας

1.

Γ' δημοτικού

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ»

Η γλώσσα μας
Γ' Δημοτικού
ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

Βιβλίο μαθητή / μαθήτριας

Α' τεύχος

Επιστημονική Επιτροπή Αξιολόγησης

Συντονιστής / Αξιολογητής

Αναστάσιος Ξανθόπουλος

Εν ενεργεία Εκπαιδευτικός

Αξιολογητής

Κωνσταντίνος Καραγιάννης

Εν ενεργεία Εκπαιδευτικός

Αξιολογητής

Ιωάννης Παρκοσίδης

Εν ενεργεία Εκπαιδευτικός

Τεχνικός Εμπειρογνώμονας

Ευριπίδης Βραχνός

Πτυχιούχος Πληροφορικής

Επικουρική Εμπειρογνώμονας

Αικατερίνη Γαλάτη

Πτυχιούχος Τεχνολογίας Γραφικών Τεχνών

**Υπεύθυνη του μαθήματος/γνωστικού
αντικειμένου στο πλαίσιο της Πράξης**

Παναγιώτα Μίνη, Σύμβουλος Β΄ ΙΕΠ

Μέλος της Επιστημονικής Ομάδας Έργου (ΕΟΕ) της Πράξης

Πράξη με τίτλο: «Συγγραφή, Αξιολόγηση και Ένταξη Διδακτικών Βιβλίων στο Μητρώο Διδακτικών Βιβλίων και στην Ψηφιακή Βιβλιοθήκη Διδακτικών Βιβλίων» με κωδικό ΟΠΣ 6010165 στο Πρόγραμμα «Ανθρώπινο Δυναμικό και Κοινωνική Συνοχή» 2021-2027

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Σπυρίδων Δουκάκης

Πρόεδρος του Δ.Σ. του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Υπεύθυνος Πράξης

Διονύσιος Μουρελάτος

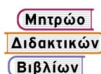
Σύμβουλος Α΄ του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Αναπληρωτής Υπεύθυνος Πράξης

Στυλιανός Μαυρατζάς

Σύμβουλος Α΄ του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής

**«Με τη συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης
και το Πρόγραμμα «Ανθρώπινο Δυναμικό και Κοινωνική Συνοχή»**

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων
και Αθλητισμού

Πρόγραμμα
Ανθρώπινο Δυναμικό και
Κοινωνική Συνοχή

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Φίλιππος Τεντολούρης, Ελευθερία Καρανικολάου, Ευδοκία Βασιλειάδου,
Χρυσοβαλάντη Γιάννακα, Ευάγγελος Ιντζίδης, Γεωργία Τσερκεζίδου

Η γλώσσα μας
Γ' Δημοτικού
ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

Βιβλίο μαθητή / μαθήτριας

Α' τεύχος

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ»

Η γλώσσα μας | Γ΄ Δημοτικού | Α΄ τεύχος

ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ	Φίλιππος Τεντολούρης , Επίκουρος Καθηγητής Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, Επιστημονικός Υπεύθυνος Ελευθερία Καρανικολάου , Εκπαιδευτικός, Συντονίστρια Ευδοκία Βασιλειάδου , Εκπαιδευτικός Χρυσοβαλάντη Γιάννακα , Εκπαιδευτικός Ευάγγελος Ιντζίδης , ΕΔΙΠ Α΄, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών Γεωργία Τσερκεζίδου , Εκπαιδευτικός
ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ - ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ	Ευαγγελία Γουτιάνου , Εικονογράφος - Γραφίστρια
ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ	Χάρης Δημολιάτης , Γραφίστας
ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ	Ευαγγελία Γουτιάνου , Εικονογράφος - Γραφίστρια
ΑΝΑΠΤΥΞΗ	Συγγραφική Ομάδα
ΨΗΦΙΑΚΩΝ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΩΝ	Στέφανος Γασιράνης , Εκπαιδευτικός, Δρ Παιδαγωγικής Σταυρούλα Αντωνοπούλου , Εκπαιδευτικός, Δρ Γλωσσολογίας Βασιλική Καραγεώργου , Εκπαιδευτικός
ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ	Σταυρούλα Αντωνοπούλου , Εκπαιδευτικός, Δρ Γλωσσολογίας
ΨΗΦΙΑΚΩΝ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΩΝ	
ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΕΡΩΝ	Δημήτρης Σεμιτέκολο , Γραφίστας - Σχεδιαστής Ιστοσελίδων
ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ -	Ελένη Καραντζόλα , Καθηγήτρια Πανεπιστημίου Αιγαίου
ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ	

Λίγα λόγια για το βιβλίο μας

Αγαπητέ μαθητή / αγαπητή μαθήτριά,

Το βιβλίο αυτό θα σε βοηθήσει να κατανοήσεις καλύτερα πώς λειτουργεί η γλώσσα στην επικοινωνία μας με τους άλλους.

Η γλώσσα, όπως ήδη είδαμε και στις προηγούμενες τάξεις, είναι ένα σύνολο από κανόνες που μας βοηθούν να οργανώνουμε τα νοήματά μας σε μικρά ή μεγάλα κείμενα, π.χ. η γραφή μιας φανταστικής ιστορίας ή μια συζήτηση οποια λέμε την άποψή μας.

Με τη γλώσσα κάνουμε μια σειρά από πράγματα. Περιγράφουμε πώς είναι ο κόσμος, δίνουμε οδηγίες, εκφράζουμε τα συναισθήματά μας, εξηγούμε το μήνυμά μας αν αντιληφθούμε ότι δεν έγινε κατανοητό ή αν κάποιος το κατάλαβε «αλλιώς» και όχι όπως θα θέλαμε εμείς.

Στην καθημερινή μας ζωή συχνά συνδυάζουμε διαφορετικούς τρόπους για να επικοινωνήσουμε, π.χ. μιλάμε και κουνάμε τα χέρια μας για να δείξουμε κάτι, φτιάχνουμε ένα βίντεο χρησιμοποιώντας γλώσσα, εικόνα και μουσική.

Για να σε βοηθήσουμε να εξερευνήσεις τους τρόπους επικοινωνίας με τους άλλους, σχεδιάσαμε 7 ενότητες ως εξής.

Πρώτα, ξεκινάμε με ένα ερώτημα που αφορά ένα θέμα (π.χ. στην 1^η ενότητα θα ασχοληθούμε με τα ζώα που μας φροντίζουν). Ίσως έχεις γνώσεις ή εμπειρίες για το ερώτημα αυτό ή ίσως και να μπορείς να φανταστείς πώς μπορείς να το απαντήσεις, αλλά όλα αυτά θα τα συζητήσεις με τα υπόλοιπα παιδιά της τάξης που θα μάθουν από εσένα και εσύ θα μάθεις από αυτά.

Μετά ακολουθούν τρεις υποενότητες εξερεύνησης στις οποίες θα διαβάσεις, θα γράφεις και θα ακούσεις κείμενα για το ίδιο θέμα, όπως και θα συζητήσεις γι' αυτά, ενώ παράλληλα θα ασχοληθείς και με διάφορες ψηφιακές δραστηριότητες.

Στην τέταρτη υποενότητα κάνουμε επανάληψη και σκεφτόμαστε τι μάθαμε και τι μας δυσκόλεψε. Συζητούμε τις δυσκολίες μας στην τάξη και βρίσκουμε τρόπους με τους οποίους μπορούμε να τις αντιμετωπίσουμε.

Επίσης, σ' αυτό το στάδιο θα διαβάσουμε ένα λογοτεχνικό βιβλίο που είναι μία ακόμη ευκαιρία απόλαυσης από τις πολλές που σου προσφέρει το βιβλίο.

Εκτός από τις 7 ενότητες υπάρχουν ακόμη ενότητες για τις εθνικές μας επετείους, τις θρησκευτικές γιορτές και τις λαϊκές παραδόσεις.

Το Βιβλίο του Μαθητή και της Μαθήτριάς συνοδεύεται από δύο Τετράδια Εργασιών. Στα τετράδια αυτά θα ασχοληθούμε τόσο με το λεξιλόγιο, δηλαδή με λέξεις και φράσεις που έχουν σχέση με το κεντρικό θέμα της ενότητας, όσο και με τη γραμματική.

Τέλος, για να σε βοηθήσουμε να προσανατολιστείς εύκολα και γρήγορα σ' αυτήν την εξερεύνηση της γλώσσας, έχουμε ετοιμάσει κάποια σύμβολα που δείχνουν κάθε φορά τι καλείσαι να κάνεις.

Ευχόμαστε να βρεις αυτό το βιβλίο, διασκεδαστικό, ενδιαφέρον και κυρίως χρήσιμο!

Η συγγραφική ομάδα

Τα σύμβολα του βιβλίου

Αναπτύσσουμε τις δεξιότητές μας

Κατανοούμε προφορικά κείμενα		Παράγουμε προφορικό λόγο	
Κατανοούμε γραπτά κείμενα		Γράφουμε κείμενα	

Χτίζουμε το λεξιλόγιό μας και ανακαλύπτουμε κανόνες της γλώσσας

Μαθαίνουμε νέες λέξεις		Μαθαίνουμε να γράφουμε σωστά	
Ανακαλύπτουμε «μυστικά» της γλώσσας		Θυμόμαστε «μυστικά» της γλώσσας που μάθαμε	

Εργαζόμαστε μαζί στην τάξη

Συζητάμε στην τάξη		Διαβάζουμε ολόκληρα βιβλία	
Χωριζόμαστε σε ομάδες		Δουλεύουμε στον ρυθμό μας	
Παρατηρούμε την εικόνα		Παρακολουθούμε βίντεο	
Σκεφτόμαστε τι μάθαμε			

Θα μας βοηθήσουν και αυτά...

Παρατηρούμε τον βαθμό δυσκολίας των ερωτήσεων	
Διαβάζουμε τις στρατηγικές και σχεδιάζουμε τις κινήσεις μας	
Συμβουλευόμαστε το Τετράδιο Εργασιών	

Στην ενότητα αυτή:

Κειμενικοί τύποι -
πολυτροπικότητα

Ακούμε, βλέπουμε,
διαβάζουμε

1. Πώς μας φροντίζουν τα ζώα;

[12-37]

- Ενημερωνόμαστε για μύθους και αλήθειες για τα ζώα συντροφιάς
- Επεξεργαζόμαστε το θέμα πώς ζώα σώζουν ανθρώπινες ζωές
- Διαβάζουμε κείμενα για τις σχέσεις ανθρώπων και ζώων

- Περιγραφικός κειμενικός τύπος
- Ενημερωτικά κείμενα
- Αφίσες
- Λογοτεχνικά αποσπάσματα
- Δημοσιογραφικά κείμενα
- Εγκυκλοπαιδικά λήμματα
- Ποίημα

- Ενημερωτικές αφίσες και βίντεο για την εγκατάλειψη και την κακοποίηση ζώων
- Πληροφοριακά κείμενα για το πώς τα ζώα βοηθούν τους ανθρώπους
- Συνεντεύξεις για ζώα-βοηθούς
- Απόσπασμα ραδιοφωνικής εκπομπής

2. Είμαστε παιδιά, έχουμε δικαιώματα;

[38-65]

- Ανταλλάσσουμε απόψεις για τα δικαιώματα των παιδιών
- Συζητάμε αν όλοι και όλες έχουν δικαιώματα
- Αξιολογούμε τη σχέση δικαιώματος και διαφορετικότητας
- Διαβάζουμε και γράφουμε πώς προστατεύονται τα δικαιώματα των παιδιών

- Αφηγηματικός κειμενικός τύπος
- Εγκυκλοπαιδικά λήμματα
- Αφίσες
- Λογοτεχνικά αποσπάσματα
- Εικόνες
- Ενημερωτικό κείμενο διεθνούς οργανισμού

- Λήμματα και άρθρα με πραγματικές ιστορίες ανθρώπων
- Αφίσες με δικαιώματα των παιδιών
- Εικόνες προσφύγων
- Τραγούδι για δικαιώματα ανθρώπων

28^η Οκτωβρίου 1940

[66-69]

- Συζητάμε για τα ιστορικά γεγονότα της 28^{ης} Οκτωβρίου
- Διαβάζουμε κείμενα για την επέτειο
- Μαθαίνουμε για τη συνεισφορά των γυναικών στον πόλεμο

- Εικόνες
- Χρονογραμμή γεγονότων
- Λογοτεχνικό απόσπασμα
- Ποίημα

- Πραγματικές εικόνες του πολέμου
- Πληροφοριακό κείμενο για τη συνεισφορά των γυναικών στον πόλεμο

Εξέγερση του Πολυτεχνείου – 17 Νοεμβρίου 1973

[70-73]

- Συζητάμε τι είναι «δημοκρατία» και τι είναι «δικτατορία»
- Διαβάζουμε για τα γεγονότα του Πολυτεχνείου

- Εικόνες
- Πληροφοριακά κείμενα
- Λογοτεχνικό απόσπασμα

- Πραγματικές εικόνες της εξέγερσης του Πολυτεχνείου
- Πληροφοριακό κείμενο για το χρονικό του Πολυτεχνείου

Χριστούγεννα

[74-77]

- Συζητάμε για τα έθιμα και τις συνήθειες των Χριστουγέννων και της Πρωτοχρονιάς
- Διαβάζουμε κείμενα για τα Χριστούγεννα

- Συνταγή
- Λογοτεχνικό απόσπασμα
- Παραδοσιακά κάλαντα

- Γιορτινές εικόνες
- Συνταγή για γιορτινά μπισκότα
- Χριστουγεννιάτικη ιστορία

Συζητάμε, γράφουμε, συνθέτουμε

Γραμματική

Λεξιλόγιο

Διαβάζουμε

- Περιγραφές ζώων συντροφιάς που (θα θέλαμε να) έχουμε
- Αφίσες ευαισθητοποίησης για τα δικαιώματα των ζώων
- Κόμικς με ανθρώπους και ζώα βοηθούς
- Χρονογραμμή γεγονότων

- Πώς βάζουμε τις λέξεις σε αλφαβητική σειρά
- Τι είναι ρήμα, ουσιαστικό και επίθετο
- Τι είναι υποκείμενο, ρήμα και αντικείμενο σε μία πρόταση

- Οικογένειες λέξεων για τη λέξη «οικία»
- Είδη συναισθημάτων

- Διαβάζουμε βιβλία με θέμα τα ζώα
- Παρατηρούμε το εξώφυλλο και κάνουμε προβλέψεις
- Συγκεντρώνουμε πληροφορίες για τα εξωτερικά χαρακτηριστικά και τη συμπεριφορά ενός ζώου

- Λίστα με δικαιώματα και υποχρεώσεις
- Συγκρίσεις ιστοριών με βιογραφικά στοιχεία
- Επιχειρήματα για τη διαφορετικότητα
- Ιστορίες με βιογραφικά στοιχεία

- Πώς χωρίζονται οι λέξεις σε συλλαβές
- Οι λέξεις αντί ονομάτων, για να δηλωθεί σε ποιον/α/ο ανήκει κάτι
- Πότε βάζουμε στο οριστικό άρθρο το τελικό -v

- Συχνές φράσεις με τη λέξη «όραση»
- Είδη δικαιωμάτων
- Πώς βρίσκω μια λέξη σε κάποιο λεξικό
- Σύνθετες λέξεις με τη λέξη «καρδιά»

- Διαβάζουμε βιβλία με θέμα τα δικαιώματα
- Συγκεντρώνουμε πληροφορίες για την ηρωίδα μιας ιστορίας
- Εντοπίζουμε τους πρωταγωνιστές, τον τόπο και τον χρόνο μιας ιστορίας

- Εικόνες για το τι βιώνουν οι άνθρωποι που πολεμούν
- Περιγραφές για το πώς βοήθησαν οι γυναίκες στον πόλεμο

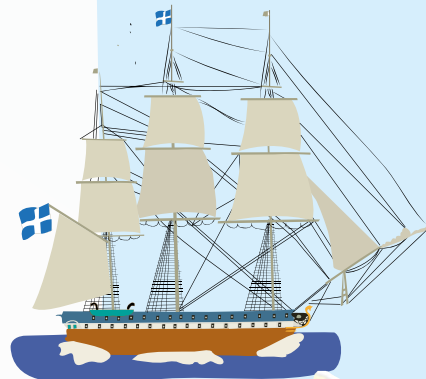
- Μηνύματα που θα μπορούσαν να εκφωνηθούν στην εξέγερση του Πολυτεχνείου

- Αφήγηση των γεγονότων της Γέννησης του Χριστού
- Κατασκευή χριστουγεννιάτικης κάρτας

Καλό καλοκαίρι!

ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ
ΣΤΗ ΣΥΜΗ!

Καλοκαιρινές διακοπές!

10 Αυγούστου

Προς Πασχάλης

Κοινοποίηση

Θέμα Οι αναμνήσεις του καλοκαιριού

Αγαπημένε μου φίλε,

Σου στέλνω αυτό το μήνυμα λίγες μέρες αφότου ξεκίνησαν τα σχολεία. Αφορμή στάθηκε μια ερώτηση που μας έκανε η δασκάλα μας, για το πώς περάσαμε το καλοκαίρι! Αμέσως θυμήθηκα εκείνη την καλοκαιρινή περιπέτεια στην παραλία της Μαραθούντας. Θυμάσαι πόσο ξαφνιαστήκαμε όταν είδαμε τον σκύλο να ψάχνει στα σκουπίδια να βρει φαγητό; Φαινόταν τόσο τρομαγμένος! Ευτυχώς είχες στην τσάντα σου την τυρόπιτα της γιαγιάς. Τόσο πολύ κουνούσε την ουρά του λες και μας έλεγε «ευχαριστώ» για το φαγητό που του δώσαμε.

Και κάπως έτσι, η παραλία της Μαραθούντας έγινε το σημείο συνάντησής μας. Εμείς πηγαίναμε την τυρόπιτα της γιαγιάς και αυτός χοροπηδούσε από τη χαρά του. Δεν πιστεύω να ξέχασες το βλέμμα της γιαγιάς όταν τον είδε πρώτη φορά! Είμαι σίγουρος ότι αμέσως σκέφτηκε να τον πάρει σπίτι. Και είδες τώρα, έχει και η γιαγιά συντροφιά που περνούσε τον χειμώνα μόνη της. Άραγε τι όνομα του έχει δώσει; Τι ωραία που περάσαμε φέτος το καλοκαίρι! Περιμένω νέα σου σύντομα.

Με αγάπη,
ο φίλος σου Αδάμ

Υ.Γ. Σου στέλνω και τις φωτογραφίες που είμαστε οι τρεις μας!

Aa- [Icons] B / U [Icons]

Ακύρωση Αποθήκευση Αποστολή

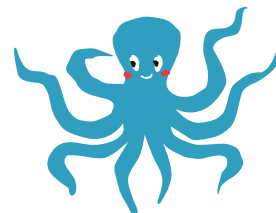
Κείμενο της συγγραφικής ομάδας

Εξερευνούμε πώς στέλνουμε
μήνυμα ηλεκτρονικού
ταχυδρομείου

 1. Μοιραζόμαστε στην τάξη τις καλοκαιρινές μας αναμνήσεις.

- Πώς περάσαμε το καλοκαίρι μας;
- Ζωγραφίζουμε μια καλοκαιρινή μέρα που θα τη θυμόμαστε για καιρό.

 2. Συζητάμε για τη νέα σχολική χρονιά.

- Πώς νιώθουμε τώρα που άνοιξαν τα σχολεία;
- Τι θα θέλαμε να μάθουμε αυτήν την σχολική χρονιά;

Συμπληρώνουμε
το σχεδιάγραμμα

ΣΥΖΗΤΑΜΕ...

τι μας προσφέρουν
τα ζώα συντροφιάς

ΔΙΑΒΑΖΟΥΜΕ...

για ζώα βοηθούς
και ζώα διασώστες

ΓΡΑΦΟΥΜΕ...

μικρά κείμενα για να περιγράψουμε ζώα

1

Πώς μας φροντίζουν τα ζώα;

1. Παρατηρούμε προσεκτικά την εικόνα και συζητάμε.

α) **ΒΛΕΠΩ...**

β) **ΑΝΑΡΩΤΙΕΜΑΙ...**

γ) **ΝΟΜΙΖΩ...**

Περιγράφουμε την εικόνα με όσες περισσότερες λεπτομέρειες γίνεται.

Διατυπώνουμε ερωτήσεις σχετικά με το τι θέλουμε να μάθουμε για την εικόνα.

Κάνουμε δικές μας υποθέσεις για το τι μπορεί να συμβαίνει στην εικόνα.

2. Ο σκύλος σκαρφαλώνει προσεκτικά στο κρεβάτι και ξαπλώνει δίπλα στο κορίτσι. **Γράφουμε έναν σύντομο διάλογο μεταξύ τους.**

1.1

Τι μας προσφέρουν τα ζώα συντροφιάς;

Στην υποενότητα αυτή θα μάθουμε:

- ✓ πώς εντοπίζουμε το θέμα ενός κειμένου, ποιος το έγραψε, για ποιον και γιατί,
- ✓ πώς φτιάχνουμε μια αφίσα, δίνοντας έμφαση στο σημείο τοποθέτησης της εικόνας και στο μέγεθος των γραμμάτων.

Σήμερα στο σχολείο μας έφτασε ένα καινούριο βιβλίο με τίτλο **Μύθοι και Αλήθειες για τα ζώα συντροφιάς**.

1. Σκεφτόμαστε τον τίτλο και απαντάμε στις παρακάτω ερωτήσεις.

- Γνωρίζουμε ποια είναι τα ζώα συντροφιάς;
- Ποιες άλλες κατηγορίες ζώων ξέρουμε;
- Τι σημαίνουν οι λέξεις «μύθοι» και «αλήθειες»;

2. Χρωματίζουμε με κόκκινο τις προτάσεις που πιστεύουμε ότι είναι μύθοι και με πράσινο τις προτάσεις που πιστεύουμε ότι είναι αλήθειες.

Τα ζώα συντροφιάς μεταδίδουν ασθένειες στα παιδιά.

Είναι πολύ εύκολο να βρούμε σπίτι για τα νεογέννητα ζώα.

Τα ζώα συντροφιάς είναι επικίνδυνα για τα παιδιά με κινητικές δυσκολίες.

Το πρόβλημα με τα αδέσποτα ζώα αφορά μόνο τους σκύλους.

Ποια είναι η κεντρική ιδέα του κειμένου; Ποιο είναι το μήνυμα που θέλουν να περάσουν οι συγγραφείς; Εντοπίζουμε τις πληροφορίες που μας βοήθησαν.

3. Υπογραμμίζουμε τα ζώα συντροφιάς που αναφέρονται στο Κείμενο 1.

Μύθοι και αλήθειες για τα ζώα συντροφιάς

Τα ζώα προσφέρουν αγάπη, προστασία, χαρά και συναισθηματική υποστήριξη. Μελέτες έχουν δείξει ότι παιδιά που έχουν ζώα συντροφιάς έχουν χαμηλότερα επίπεδα άγχους και νιώθουν λιγότερη ανησυχία και μοναξιά. Επιπλέον, τα κατοικίδια βοηθούν τα παιδιά να έρθουν πιο κοντά στα άλλα πλάσματα της φύσης και να κατανοήσουν πώς λειτουργεί ο κύκλος της ζωής.

Διεθνώς έχουν αναγνωριστεί πέντε βασικές ελευθερίες που πρέπει να έχουν όλα τα ζώα συντροφιάς:

- Ελευθερία από την πείνα και τη δίψα.
- Ελευθερία από την ταλαιπωρία και την καταπόνηση.
- Ελευθερία από τον πόνο, τον τραυματισμό ή την ασθένεια.
- Ελευθερία από τον φόβο.
- Ελευθερία για την έκφραση μιας φυσιολογικής συμπεριφοράς.

Μύθος: Τα κατοικίδια μεταδίδουν ασθένειες, εξαιτίας του χαμηλού ανοσοποιητικού συστήματος των παιδιών.

Αλήθεια: Μελέτες έχουν δείξει ότι τα παιδιά που ζουν με **κατοικίδια**, κυρίως σκυλιά, είναι λιγότερο πιθανόν να αναπτύξουν λοιμώξεις του αναπνευστικού. Εξαιρούνται βέβαια κάποιες αλλεργίες. Ιδιαίτερα σημαντική είναι η συμβολή των ζώων στο μέγιστο παιδιών με νοητικές ή κινητικές δυσκολίες, προβλήματα συμπεριφοράς και άλλα προβλήματα υγείας. Αρκετά είδη ζώων χρησιμοποιούνται μάλιστα από ειδικούς σε θεραπείες παιδιών και ενηλίκων με πολύ καλά αποτελέσματα.

Μύθος: Πολλοί άνθρωποι θέλουν κουταβάκι ή γατάκι και έτσι θα είναι εύκολο να βρούμε σπίτια για τα νεογέννητα ζώα.

Αλήθεια: Η αλήθεια είναι ότι τα καταφύγια στη χώρα μας είναι γεμάτα από εγκαταλειμμένα και αδέσποτα σκυλιά, τα οποία ψάχνουν σπίτια για υιοθεσία. Το πρόβλημα με τις αδέσποτες γάτες είναι επίσης μεγάλο, αφού αναπαράγονται ανεξέλεγκτα και ήδη υπάρχει υπερπληθυσμός.

Μαρίνα Μιχαηλίδου Καδή & Χάρης Νικολάου,
Μύθοι και Αλήθειες για τα ζώα συντροφιάς, εκδόσεις Υπουργείου Γεωργίας, Αγροτικής
Ανάπτυξης & Περιβάλλοντος Κύπρου (διασκευή)

Σε ποια ερώτηση απαντάει η φράση;

Σε ποια ερώτηση απαντάει η λέξη;

Είναι το κατοικίδιο μια άλλη ίδια λέξη για τα ζώα συντροφιάς;

Μαθαίνουμε τι σημαίνει η λέξη «κατοικίδιο» (βλ. δραστηριότητες 1 & 2).

Εξερευνούμε προτάσεις και αναγνωρίζουμε τα βασικά τους κομμάτια (βλ. δραστηριότητες, 8, 9, 10 & 11).

1.1

Τι μας προσφέρουν τα ζώα συντροφιάς;

4. Απαντάμε στις ερωτήσεις.

- Ποια ζώα συντροφιάς εντοπίσαμε στο Κείμενο 1;
- Γνωρίζουμε άλλα ζώα συντροφιάς εκτός από αυτά που εντοπίσαμε;
- Ποια είναι τα οφέλη που έχει ένα παιδί, όταν έχει ένα ζώο συντροφιάς;
- Πώς εξηγείτε το γεγονός ότι υπάρχουν τόσα πολλά ζώα στα καταφύγια;
- Στο Κείμενο 1 περιγράφονται οι βασικές ελευθερίες που πρέπει να έχουν όλα τα ζώα συντροφιάς. Τι πρέπει να κάνουμε εμείς για να έχουν αυτές τις ελευθερίες;

Βασικές
ελευθερίες
των ζώων

5. Επιλέγουμε και υπογραμμίζουμε μια πρόταση από το Κείμενο 1 που περιγράφει καλύτερα κάθε μία από τις παρακάτω εικόνες.

6. Αφού διαβάσαμε το Κείμενο 1, θα αλλάζαμε τις απαντήσεις μας;

7. Ποιοι έχουμε ζώο συντροφιάς; Κάνουμε μια έρευνα στην τάξη μας και καταγράφουμε τις απαντήσεις μας.

Πώς κάνουμε
μια έρευνα;

Περιγράφουμε
το κατοικίδιό μας

Τα ζώα

Ποτέ δε θα πειράξω
τα ζώα τα καημένα·
μην τάχα σαν εμένα,
κι εκείνα δεν πονούν;
Θα τα χαϊδεύω πάντα,
προστάτης τους θα γίνω.
Ποτέ δεν θα τ' αφήνω
στους δρόμους να πεινούν.

Αν δεν μιλούν κι εκείνα
κι ο λόγος αν τους λείπει,
μήπως δεν νιώθουν λύπη,
δεν νιώθουν και χαρά;
Μήπως καρδιά δεν έχουν,
στα στήθη τους κρυμμένη,
που τη χαρά προσμένει
κι αγάπη λαχταρά;

Ακόμα κι όταν βλέπω
πως τα παιδεύουν άλλοι,
εγώ θα τρέχω πάλι
με θάρρος σταθερό,
θα προσπαθώ με χάρδια
τον πόνο τους να γιάνω,
κι ό,τι μπορώ θα κάνω
να τα παρηγορώ.

Ιωάννης Πολέμης, *Τα ζώα*, εκδόσεις
Συλλόγου προς Διάδοσιν Ωφέλιμων
Βιβλίων

8. Διαβάζουμε ξανά το ποίημα και σημειώνουμε στο κείμενο.

- Ποιος είναι ο τίτλος του ποιήματος;
- Ποιος έγραψε το ποίημα;
- Πόσες είναι οι στροφές; Πόσους στίχους έχει κάθε στροφή;
- Ποιες λέξεις έχουν ομοιοκαταληξία (= όμοια κατάληξη, δηλαδή ίδιο τέλος);

9. Απαντάμε στις παρακάτω ερωτήσεις.

- Ποια συναισθήματα που έχουν τα ζώα μοιάζουν με αυτά των ανθρώπων;
- Όταν διαβάζουμε το ποίημα, ποιος νομίζουμε ότι μιλάει;
- Ποιος πρωταγωνιστεί σε κάθε στροφή; Ποιες λέξεις μας βοηθούν να το καταλάβουμε;

Κατανοώντας
το ποίημα

ΟΧΙ στην εγκατάλειψη,
ΟΧΙ στην κακοποίηση
των ζώων συντροφιάς

1.1

Τι μας προσφέρουν τα ζώα συντροφιάς;

Όχι στην εγκατάλειψη και την κακοποίηση

10. Εντοπίζουμε και ενώνουμε τα στοιχεία της αφίσας, όπως το παράδειγμα.

ΚΕΙΜΕΝΟ 3

ΘΕΜΑ – ΣΥΝΘΗΜΑ

ΕΙΚΟΝΑ

ΣΥΝΤΟΜΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

ΠΟΙΟΣ ΤΗ ΔΗΜΟΣΙΕΥΕΙ

Παρατηρούμε
τα στοιχεία
της αφίσας

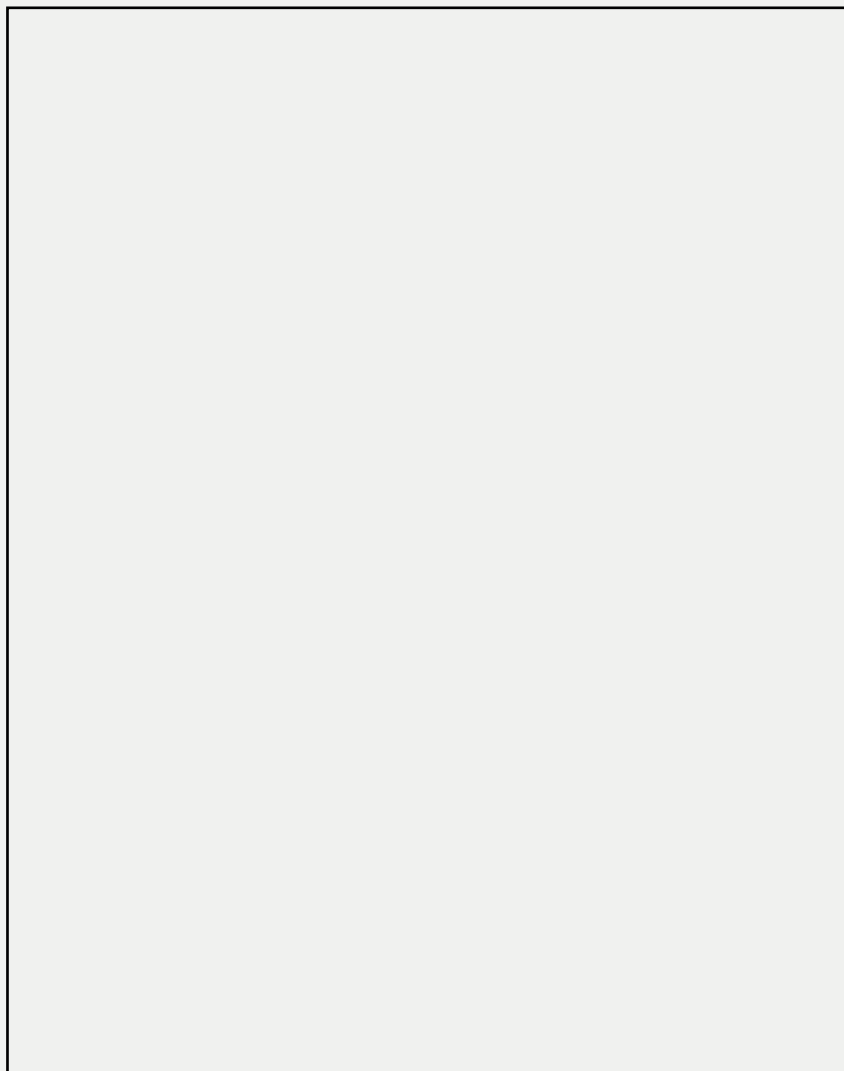

11. Παρατηρούμε την εικόνα και απαντάμε στις ερωτήσεις.

- Τι κάνει το σκυλάκι; Πώς μας φαίνεται;
Περιγράφουμε το σκυλάκι με όσες περισσότερες λεπτομέρειες μπορούμε.
- Ποιο στοιχείο της αφίσας είναι γραμμένο με μεγαλύτερα γράμματα;
Γιατί πιστεύουμε ότι συμβαίνει αυτό;
- Πού είναι τοποθετημένη η εικόνα; Μπορούμε να σκεφτούμε γιατί έγινε αυτή η επιλογή;
- Γιατί δημιουργήθηκε αυτή η αφίσα; Τι μήνυμα θέλει να περάσει;
Με ποια πληροφορία από το Κείμενο 1 συνδέεται αυτή η αφίσα;

12. Φτιάχνουμε τη δική μας αφίσα για την **Παγκόσμια Ημέρα Ζώων** στις 4 Οκτωβρίου με θέμα: «**Η συντροφιά τους είναι ένα δώρο**». Την αναρτούμε στην ιστοσελίδα του σχολείου μας για να ενημερωθούν συγγενείς και φίλοι μας για το πώς τα ζώα μας φροντίζουν.

ΘΕΜΑ – ΣΥΝΘΗΜΑ

ΕΙΚΟΝΑ

ΣΥΝΤΟΜΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

**ΠΟΙΟΣ
ΤΗ ΔΗΜΟΣΙΕΥΕΙ**

Φτιάχνουμε την
ηλεκτρονική μας
αφίσα

1.2 Ποιους φροντίζουν τα ζώα;

Στην υποενότητα αυτή θα μάθουμε:

- ✓ πώς βρίσκουμε πληροφορίες που αναφέρονται μέσα στο κείμενο,
- ✓ να γράφουμε έναν διάλογο,
- ✓ πώς ακούμε προσεχτικά ένα κείμενο για να απαντήσουμε σε ερωτήσεις.

1. Ποιο μπορεί να είναι το θέμα του Κειμένου 1;

2. Γράφουμε σύντομα τι πιστεύουμε ότι συμβαίνει στην ιστορία.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Κάνουμε προβλέψεις σχετικά με το θέμα του κειμένου. Διαβάζουμε και συζητάμε τι πληροφορίες μας δίνει ο τίτλος και η εικόνα. Επιβεβαιώνουμε ή όχι τις προβλέψεις μας μετά την ανάγνωση.

Ο νέος φίλος της Αμάντα

Στην αρχή απλά σταμάτησε να βλέπει από μακριά. Μα όσο περνούσε ο καιρός και το κοντά δεν ήταν εύκολο. Μέχρι που σιγά σιγά η Αμάντα έχασε τελείως την όρασή της. Σκοτάδι στα μάτια της! Και τι να πεις σε ένα παιδί που φοβόταν το σκοτάδι;

Έμεινε στο δωμάτιό της κλεισμένη. Εκεί έτρωγε, εκεί κοιμόταν, εκεί άκουγε τις ιστορίες που της διάβαζε η μαμά της. Ιστορίες χωρίς εικόνες. Μα σαν περνούσε ο καιρός βαρέθηκε κλεισμένη.

Μια μέρα σκόνταψε πάνω στην καρέκλα. Έβαλε και τα δύο της χέρια να μην πέσει και τα κατάφερε. Και τότε κατάλαβε ότι η δύναμη ήταν στα χέρια της... Από εκείνη τη στιγμή και έπειτα ακουμπούσε ενθουσιασμένη τα αντικείμενα με τα χέρια της, τα ψηλαφούσε και καταλάβαινε το σχήμα τους. Τα χτυπούσε και άκουγε τον ήχο τους και καταλάβαινε το υλικό τους. Σιγά σιγά άρχισε να καταλαβαίνει και το μέγεθός τους. Αν χωρούσε στην αγκαλιά της, ήταν μικρό... Αν δε χωρούσε, ήταν μεγάλο... Αλλά το χρώμα; Αχ αυτό το χρώμα!

Οι μέρες περνούσαν και η Αμάντα ανακάλυπτε από την αρχή τον κόσμο γύρω της, χαμένη στις σκέψεις της. Ένα πρωινό τις σκέψεις της διέκοψε ο ήχος της εξώπορτας. Ακολούθησε ένα γάβγισμα και μετά άλλο ένα. «Ένας σκύλος στο σπίτι μας;», αναρωτήθηκε. Δύο λεπτά αργότερα άνοιξε η πόρτα του δωματίου της. Ένας σκύλος την πλησίασε και χώθηκε στην αγκαλιά της. Αχ, χωρούσε στην αγκαλιά της και ήταν τόσο μαλακός! Ξεκίνησε να τον ακουμπά, να τον φαντάζεται στο μυαλό της, να του δίνει μορφή. Αλλά το χρώμα; «Αχ αυτό το χρώμα!» είπε.

- Καφέ! ακούστηκε μια φωνή. Καφέ είμαι με μια άσπρη βούλα στο πόδι.

- Ένας σκύλος που μιλάει; είπε έκπληκτη.

- Όχι απλώς ένας σκύλος! Είμαι ένας σκύλος βοηθός. Αυτή είναι η δουλειά μου! Να γίνω τα μάτια σου! Θέλεις;

Τι μπορεί να σημαίνει η λέξη «όραση»;

Ποιες λέξεις φανερώνουν πρόσωπα, ζώα και πράγματα;

Κείμενο της συγγραφικής ομάδας

Μαθαίνουμε να χρησιμοποιούμε τη λέξη «όραση» (βλ. δραστηριότητα 1).

Ανακαλύπτουμε λέξεις που φανερώνουν πρόσωπα, ζώα ή πράγματα (βλ. δραστηριότητες 6, 7, 8 & 9).

Διαβάζουμε το κείμενο με εικόνες

Ακούμε την ιστορία

3. Απαντάμε στις παρακάτω ερωτήσεις.

- Ποιος είναι ο ήρωας ή η ηρωίδα της ιστορίας;
- Ποιο είναι το πρόβλημα που αντιμετωπίζει;
- Είναι πραγματική ή φανταστική ιστορία;

1.2 Ποιους φροντίζουν τα ζώα;

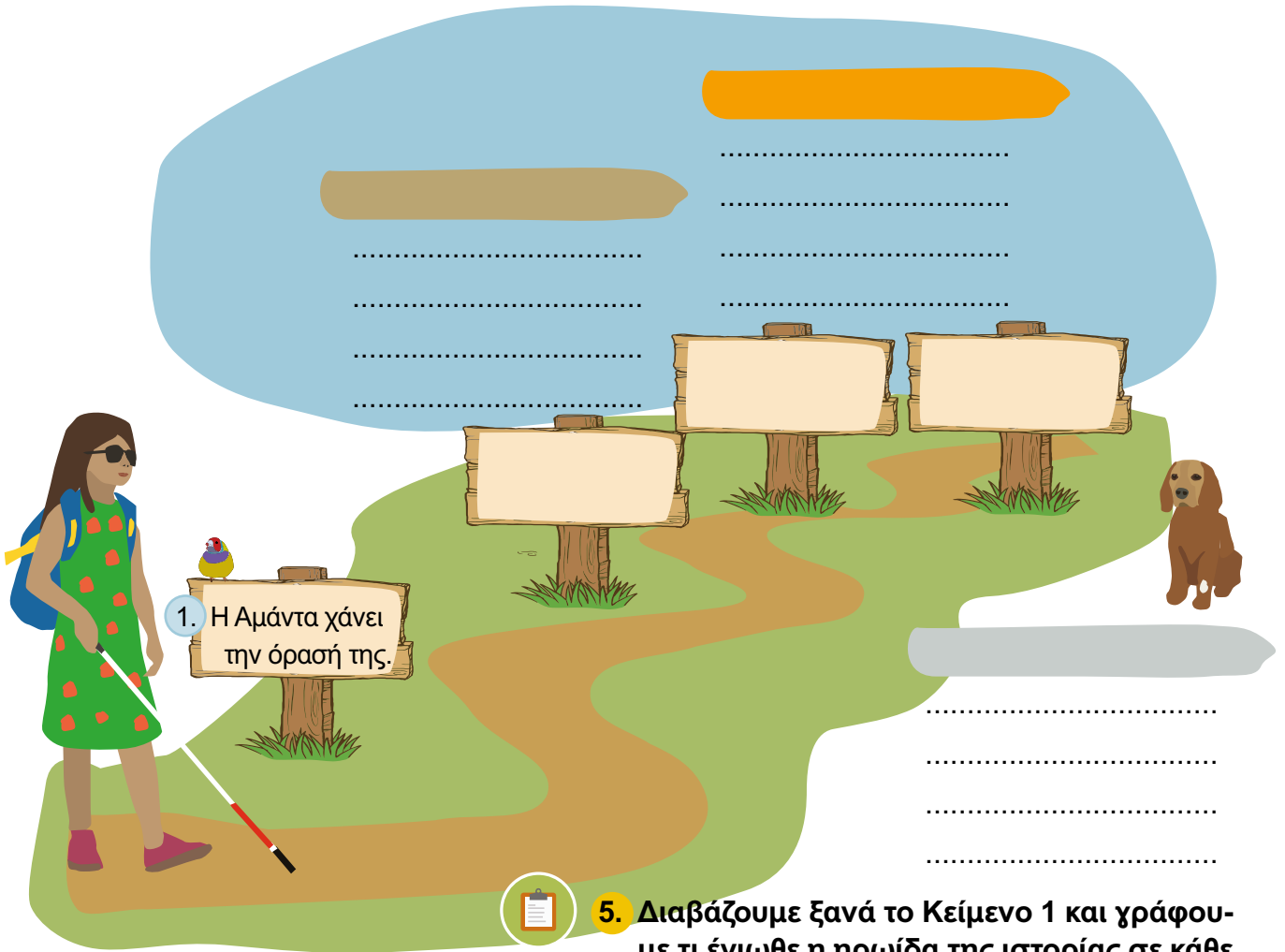
Το μονοπάτι των γεγονότων και των συναισθημάτων

4. Βάζουμε τα γεγονότα στη σειρά.

● Μένει για μέρες κλεισμένη στο δωμάτιό της.

● Ένας σκύλος βοηθός προσφέρεται να γίνει τα μάτια της.

● Χρησιμοποιεί τα χέρια της για να αναγνωρίζει αντικείμενα γύρω της.

1. Η Αμάντα χάνει την όρασή της.

5. Διαβάζουμε ξανά το Κείμενο 1 και γράφουμε τι ένιωθε η ηρωίδα της ιστορίας σε κάθε γεγονός. Σημειώνουμε ποια κομμάτια του κειμένου μάς δίνουν αυτή την πληροφορία.

φόβος

«Και τι να πεις σε ένα παιδί που φοβόταν το σκοτάδι;»

Εμείς τι νιώσαμε όταν διαβάσαμε το Κείμενο 1;

Εξερευνούμε τα συναισθήματα της Αμάντα

6. Επιβεβαιώθηκαν οι προβλέψεις μας σχετικά με την ιστορία;

7. Συνεχίζουμε τον διάλογο ανάμεσα στην Αμάντα και τον σκύλο βοηθό.

Δύο λεπτά αργότερα άνοιξε η πόρτα του δωματίου της. Ένας σκύλος την πλησίασε και χώθηκε στην αγκαλιά της. Αχ, χωρούσε στην αγκαλιά της και ήταν τόσο μαλακός... Ξεκίνησε να τον ακουμπά, να τον φαντάζεται στο μυαλό της, να του δίνει μορφή.

Ο νέος φίλος της Αμάντα

Αχ, αυτό το χρώμα!

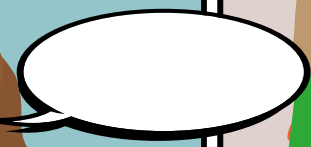
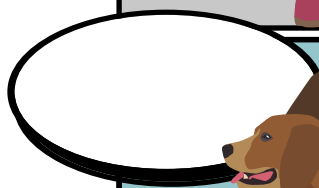
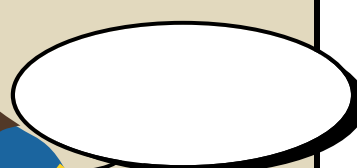
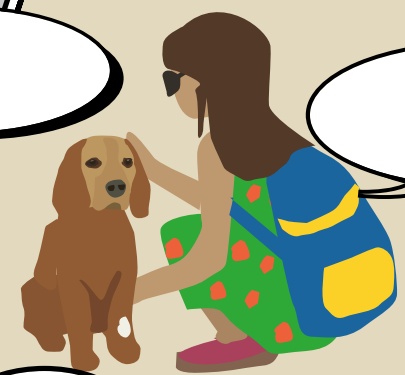
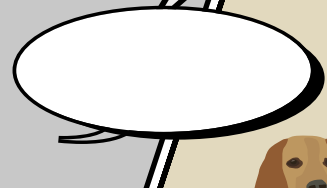
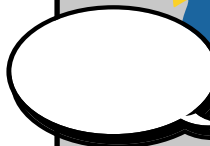

Καφέ! Καφέ είμαι με μια άσπρη βούλα στο πόδι!

Ένας σκύλος που μιλάει;

Όχι απλώς ένας σκύλος! Είμαι ένας σκύλος βοηθός. Αυτή είναι η δουλειά μου! Να γίνω τα μάτια σου! Θέλεις;

Μπορούμε να το δραματοποιήσουμε στην τάξη!

1.2 Ποιους φροντίζουν τα ζώα;

8. Ο σκύλος οδηγός έχει δικαίωμα να μπαίνει σε ταξί; Ακούμε το απόσπασμα της ραδιοφωνικής εκπομπής και απαντάμε στις παρακάτω ερωτήσεις.

- Ποιο είναι το θέμα της συζήτησης στο ραδιόφωνο;
- Πώς ξεχωρίζει ένας σκύλος οδηγός από έναν σκύλο κατοικίδιο (συντροφιάς);
- Πώς κάθεται ένας σκύλος οδηγός σε ένα ταξί;
- Γιατί είναι σημαντικό ένας άνθρωπος με προβλήματα όρασης να έχει έναν σκύλο οδηγό;

Συζητάμε στην τάξη.

- Εμείς τι θα λέγαμε στον οδηγό ταξί, αν μπορούσαμε να του μιλήσουμε;
- Πώς νιώθουμε όταν ακούμε τέτοια περιστατικά;

Ακούμε το απόσπασμα της ραδιοφωνικής εκπομπής

ΠΡΙΝ ΤΗΝ ΑΚΡΟΑΣΗ:
Διαβάζουμε τις ερωτήσεις.
ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΑΚΡΟΑΣΗ:
Κρατάμε σημειώσεις.

Sugar, ο σκύλος που μυρίζει τον διαβήτη

Πολλοί άνθρωποι επιλέγουν να εκπαιδεύσουν τα ζώα συντροφιάς τους, όταν αυτά είναι μικρά, ώστε αυτά να έχουν όσο καλύτερη συμπεριφορά γίνεται. Υπάρχουν, όμως, σκύλοι που η **εκπαίδευσή** τους δεν αφορά μόνο τη συμπεριφορά τους, αλλά και το πώς θα βοηθήσουν τους ανθρώπους τους. Για παράδειγμα, υπάρχουν σκύλοι που μπορούν να βοηθήσουν ανθρώπους που έχουν προβλήματα υγείας.

Ένα τέτοιο σκυλί είναι η Sugar. Ένα ειδικά **εκπαιδευμένο** Λαμπραντόρ, που έχει μάθει να **ανιχνεύει** στον ανθρώπινο οργανισμό την **αύξηση** (υπεργλυκαιμία) ή τη μείωση του σακχάρου (υπογλυκαιμία). Όταν γίνεται αυτό το «ανεβοκατέβασμα», η Sugar «ειδοποιεί» τον άνθρωπό της που έχει σακχαρώδη διαβήτη.

Η εκπαίδευση της Sugar έγινε σε τρία στάδια. Στο πρώτο στάδιο, η Sugar έμαθε να υπακούει, να είναι φιλική και να μην ενοχλείται από τον θόρυβο σε μέρη της πόλης, όπως καφετέριες, εμπορικά κέντρα, πάρκα, κ.ά. Στο δεύτερο στάδιο, έμαθε να χρησιμοποιεί την όσφρησή της για να αναγνωρίζει τη μυρωδιά της υπογλυκαιμίας, είτε μέσω της αναπνοής, είτε μέσω ιδρώτα και να ειδοποιεί όταν κάποιος άνθρωπος κινδυνεύει. Στο

τρίτο στάδιο, η Sugar έμαθε να εντοπίζει, χωρίς εντολή, την υπογλυκαιμία σε διάφορες καταστάσεις, π.χ. όταν στο σπίτι υπήρχαν φίλοι ή όταν της ετοίμαζαν το αγαπημένο της γεύμα.

Η Sugar, όταν καταλάβει ότι κάτι δεν πάει καλά, έχει ορισμένους τρόπους που αντιδρά. Συγκεκριμένα, θα σε πλησιάσει **κατευθείαν**, θα σε κοιτάξει στα μάτια και στη συνέχεια θα κάνει υπόκλιση, όπως όταν τεντώνονται τα σκυλιά. Στην περίπτωση που ο άνθρωπος της δεν ανταποκριθεί, θα σκαρφαλώσει πάνω του ή θα τον σπρώξει με τη μύτη της. «Πρόκειται για ένα σκυλί “θαύμα”, που δεν **παύει** να μας εκπλήσσει με τις ικανότητές της».

*Συνέντευξη του Βασίλη Μπορομπόκα (εκπαιδευτή της Sugar)
σε μέλος της συγγραφικής ομάδας (προσαρμογή)*

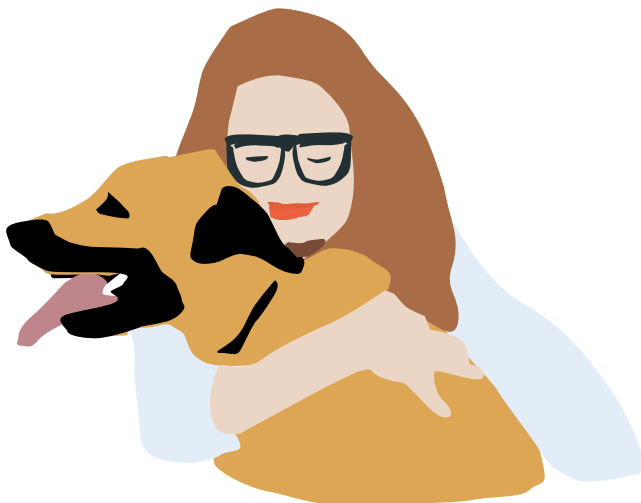

9. Απαντάμε στις παρακάτω ερωτήσεις.

- Για ποιους λόγους οι άνθρωποι εκπαιδεύουν τα ζώα συντροφιάς τους;
- Για ποιον σκοπό έχει εκπαιδευτεί η Sugar;
- Ποια είναι τα τρία στάδια εκπαίδευσής της;
1^ο στάδιο:
2^ο στάδιο:
3^ο στάδιο:
- Με ποιον τρόπο ειδοποιεί τον άνθρωπό της σε περίπτωση κινδύνου;
- Είναι η Sugar ένα ζώο συντροφιάς; Δικαιολογούμε την άποψή μας.
- Γιατί πιστεύουμε ότι την ονόμασαν Sugar (= ζάχαρη);

10. Συγκρίνουμε τη Sugar με τον σκύλο από το Κείμενο 1. Σε τι μοιάζουν και σε τι διαφέρουν;

1.3 Πώς τα ζώα σώζουν ανθρώπινες ζωές;

Στην υποενότητα αυτή θα μάθουμε:

- ✓ να εντοπίζουμε το είδος των πληροφοριών που δίνουν διαφορετικά κείμενα,
- ✓ να εντοπίζουμε ομοιότητες και διαφορές ανάμεσα στα κείμενα και στους ήρωες διαφορετικών κειμένων,
- ✓ πώς περιγράφουμε έναν σκύλο.

1. Διαβάζουμε τον τίτλο της υποενότητας και απαντάμε στις ερωτήσεις.

- Πιστεύουμε ότι τα ζώα μπορούν να σώσουν ανθρώπινες ζωές;
- Έχουμε ακούσει κάποια ιστορία για ζώα που έχουν σώσει ανθρώπινες ζωές;
- Τι θα θέλαμε να μάθουμε για τα ζώα αυτά;

Μόνο σήμερα μας φροντίζουν τα ζώα;

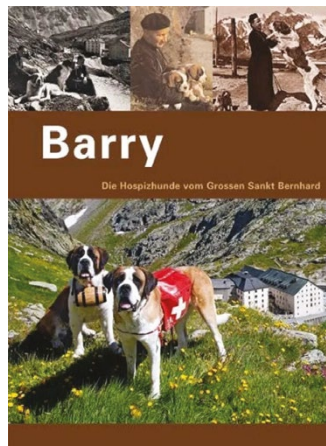
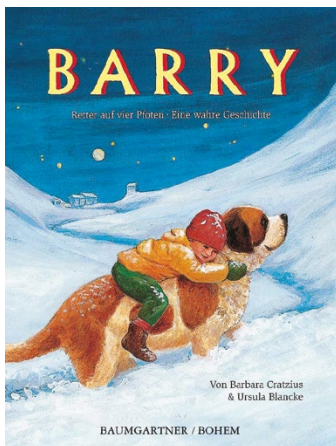

2. Διαβάζουμε τον τίτλο του Κειμένου 1 και απαντάμε στις ερωτήσεις.

- Ποιος μπορεί να είναι ο ήρωας του κειμένου;
- Τι μπορεί να κάνει ένας σκύλος-διασώστης;
- Γιατί μπορεί να είναι διάσημος;

3. Τι παρατηρούμε στα παρακάτω εξώφυλλα βιβλίων; Γιατί μπορεί να συμβαίνει αυτό;

Διαβάζουμε το κείμενο και αναζητούμε πιθανά κοινά στοιχεία (ίδιο θέμα, ήρωα κλπ.) με άλλα κείμενα.

Μπάρι, ο πιο διάσημος σκύλος-διασώστης

Ο Μπάρι γεννήθηκε το 1800 στο μοναστήρι του Αγίου Βερνάρδου, στις χιονισμένες Άλπεις της Ελβετίας. Εκεί, άτομα από το μοναστήρι, συνοδευόμενα από σκυλιά, αναζητούσαν καθημερινά χαμένους ταξιδιώτες.

Ο Μπάρι ήταν ο πιο διάσημος και ο πιο πιστός τους βοηθός. Πιστεύεται ότι αυτό το **ακούραστο και δυνατό ζώο** είχε διασώσει

περισσότερους από 40 ανθρώπους από έναν παγωμένο θάνατο.

Το 1812 ένα άτομο από το μοναστήρι μετέφερε το γέρικο πια και αδύναμο σκυλί στη μακρινή πόλη της Βέρνης. Παραμένει μυστήριο το γιατί συνέβη αυτό και πώς ο Μπάρι πέρασε τα δύο τελευταία χρόνια της ζωής του.

Ο Μπάρι πέθανε το 1814 σε ηλικία 14 χρονών και το σώμα του βρίσκεται στο Μουσείο Φυσικής Ιστορίας της Βέρνης. Η σημερινή του μορφή είναι αποτέλεσμα μιας αποκατάστασης που έγινε το 1923.

Όσο περνούσε ο καιρός, τα λίγα γνωστά γεγονότα για τη ζωή του Μπάρι έγιναν ιστορίες και θρύλοι, ενώ η ιστορία και το όνομά του έχει χρησιμοποιηθεί σε πολλά λογοτεχνικά έργα παγκοσμίως. Δεν είναι τυχαίο, λοιπόν, που είναι ο πιο διάσημος σκύλος **διασώστης!**

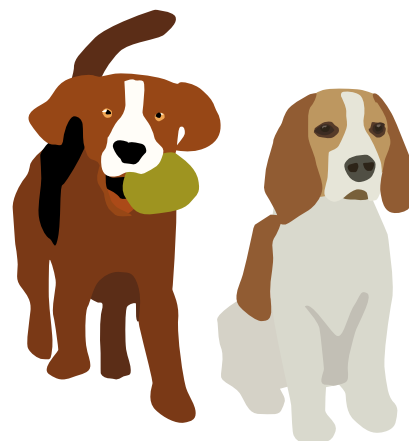
Πώς φανταζόμαστε τον Μπάρι όταν διαβάζουμε τη φράση «ακούραστο και δυνατό ζώο»;

Τι μπορεί να σημαίνει η λέξη «διασώστης»;

“Barry”, *Wikipedia* (μετάφραση / διασκευή)

Ανακαλύπτουμε τη σημασία της λέξης «διασώστης» (βλ. δραστηριότητες 1 & 2).

Μαθαίνουμε λέξεις που μας περιγράφουν κάποιον ή κάτι (βλ. δραστηριότητες 3 & 7).

4. Απαντάμε στις ερωτήσεις.

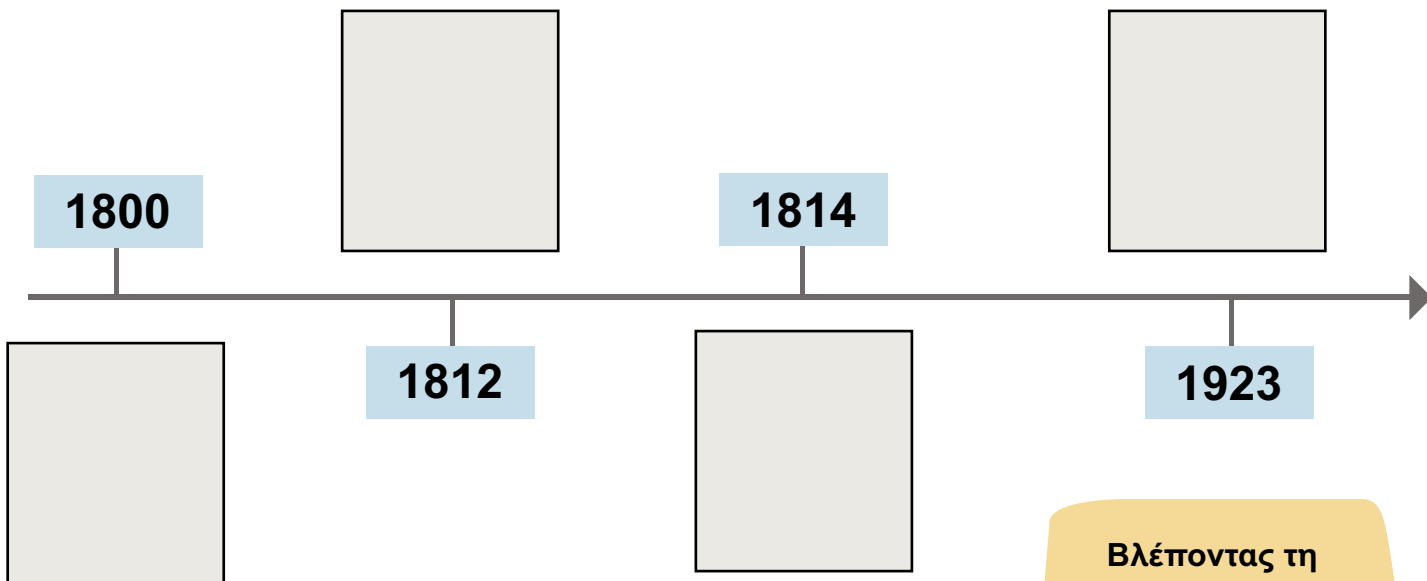
- Ποιος είναι ο ήρωας της ιστορίας;
- Πού γεννήθηκε;
- Τι μας έκανε εντύπωση στην ιστορία που διαβάσαμε;
- Είναι πραγματική ή φανταστική η ιστορία που διαβάσαμε;

1.3 Πώς τα ζώα σώζουν ανθρώπινες ζωές;

5. Συμπληρώνουμε τις πληροφορίες στη γραμμή των γεγονότων.

Βλέποντας τη γραμμή αυτή, μπορούμε να πούμε την ιστορία;

6. Τι πληροφορίες μας δίνει το Κείμενο 1 για τον Μπάρι;

7. Αναδιηγούμαστε την ιστορία ακολουθώντας τα παρακάτω βήματα.

1. Ακούμε κάθε ένα από τα ηχητικά αποσπάσματα 2 φορές.
2. Σημειώνουμε όσες περισσότερες λέξεις μπορούμε, οι οποίες θα μας βοηθήσουν να γράψουμε μετά την ιστορία που ακούσαμε.
3. Συγκρίνουμε τις σημειώσεις μας με τον διπλανό μας ή τη διπλανή μας και συμπληρώνουμε.
4. Σχηματίζουμε ομάδες των τεσσάρων και συγκρίνουμε ξανά τις λέξεις που γράψαμε.
5. Γράφουμε την ιστορία, προσέχοντας οι πληροφορίες να βασίζονται όσο γίνεται περισσότερο σε όσα ακούσαμε.

Ακούμε την ιστορία «του μισοπαγωμένου αγοριού»

Ακούμε την ιστορία του «ηρωικού θανάτου του Μπάρι»

Τα σκυλιά του Αγίου Βερνάρδου

ΚΕΙΜΕΝΟ 2

Ο Μπάρι τώρα ήταν ένα εντυπωσιακό μεγαλόσωμο σκυλί με σωστές αναλογίες. Το κεφάλι του ήταν δυνατό, φαρδύ, με καμπυλωτό κρανίο και ρυτίδες στο μέτωπο. Τα μάτια του ήταν μεσαίου μεγέθους, σκούρα, με το κάτω βλέφαρο χαλαρό. Τ' αυτιά του, ούτε μεγάλα ούτε μικρά, πέφταν μαλακά κάτω. Η ουρά του ήταν χοντρή, μακριά, βαριά και σηκωνόταν μόνο όταν ήταν σε επιφυλακή. Ψηλός, περίπου 70 εκ. Το τρίχωμά του άσπρο με αποχρώσεις κοκκινωπές, είχε κηλίδες μεγάλες γκρι τιγρέ. Τα πόδια του και το φαρδύ του στήθος ήταν κάτασπρα· άσπρη ήταν και η περιοχή γύρω από τη μύτη του και η άκρη της ουράς του. Άσπρο είχε και στο μέτωπο, στον λαιμό και στον σβέρκο. Ποτέ το κόκκινο δεν μπερδευόταν με τ' άσπρο· ήταν καθορισμένες οι κηλίδες.

Γαλάτεια Γρηγοριάδου-Σουρέλη,
Τα σκυλιά του Αγίου Βερνάρδου, εκδόσεις Πατάκης

8. Διαβάζουμε το Κείμενο 2 και απαντάμε στις παρακάτω ερωτήσεις.

- Ποιος είναι ο ήρωας της ιστορίας;
- Πιστεύουμε ότι η συγγραφέας του Κειμένου 2 αναφέρεται στον Μπάρι, τον διάσημο σκύλο-διασώστη;
- Τι πληροφορίες μας δίνει αυτό το κείμενο για τον Μπάρι;

Γνωρίστε τον ήρωα Οτζάκ, τον σκύλο-διασώστη

ΚΕΙΜΕΝΟ 3

Ο Οτζάκ είναι ένα από τα σκυλιά-διασώστες που βοήθησαν πολύ στην ανεύρεση ανθρώπων που είχαν εγκλωβιστεί στα συντρίμια του μεγάλου σεισμού στην Τουρκία. Ο σκύλος στις 16 μέρες που έμεινε εκεί εργάστηκε πολύ σκληρά και κατάφερε να εντοπίσει έξι ανθρώπους, αλλά και να παίξει σημαντικό ρόλο στις προσπάθειες διάσωσης. Μετά από αυτές τις 16 μέρες ο Οτζάκ, ράτσας Golden Retriever, επέστρεψε στην Αττάλεια και συνέχισε την καθημερινή του εκπαίδευση. Πριν από τον σεισμό, ο σκύλος είχε περάσει 52 εβδομάδες εντατικής εκπαίδευσης.

«Γνωρίστε τον ήρωα Ocak, σκύλος-διασώστης, που έσωσε ανθρώπους από τα συντρίμια στο σεισμό της Τουρκίας», *Petpet.news*

1.3 Πώς τα ζώα σώζουν ανθρώπινες ζωές;

9. Διαβάζουμε σιωπηρά το Κείμενο 3 και συζητάμε με τον διπλανό μας ή τη διπλανή μας, γιατί ο σκύλος Οτζάκ είναι ένας ήρωας;

Παίζουμε το παιχνίδι των ερωτήσεων

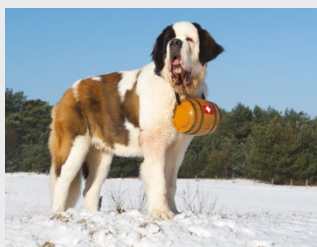
10. Συζητάμε με την ομάδα μας και καταγράφουμε ομοιότητες και διαφορές ανάμεσα στον Μπάρι και στον Οτζάκ.

Βρίσκουμε ομοιότητες και διαφορές

Τι ξέρουμε για τους σκύλους του Αγίου Βερνάρδου;

ΚΕΙΜΕΝΟ 4

Οι σκύλοι του Αγίου Βερνάρδου είναι πολύ γνωστοί εδώ και χρόνια. Πρόκειται για μια διάσημη φυλή, που έχει σώσει περισσότερους από 2000 ανθρώπους στις χιονισμένες Άλπεις. Η ξεχωριστή τους ικανότητα ήταν να εντοπίζουν τους εγκλωβισμένους από το χιόνι ανθρώπους και να τους πηγαίνουν με ασφάλεια σε καταφύγια.

Ποια είναι αυτά τα εξωτερικά χαρακτηριστικά που βοήθησαν στο να είναι καλοί διασώστες; Τα σκυλιά αυτά είναι μεγαλόσωμα, δυνατά και αρκετά μυώδη. Συνήθως έχουν κοντό και πυκνό τρίχωμα σε άσπρο και καστανό χρώμα. Ακόμη, έχουν ύψος 66-76 εκ. και ζυγίζουν 54-82 κιλά.

Ο χαρακτήρας τους τους καθιστά σκύλους για όλες τις ηλικίες. Είναι ήρεμοι, φιλικοί και τρυφεροί. Έχουν δυνατό γάβγισμα που μπορεί να διώξει έναν άγνωστο. Δεν αντέχουν τη ζέστη και γι' αυτό δεν είναι ιδανική παρέα για πεζοπορία ή τζόκινγκ.

«Σκύλος του Αγίου Βερνάρδου», *Wikipedia* (διασκευή)

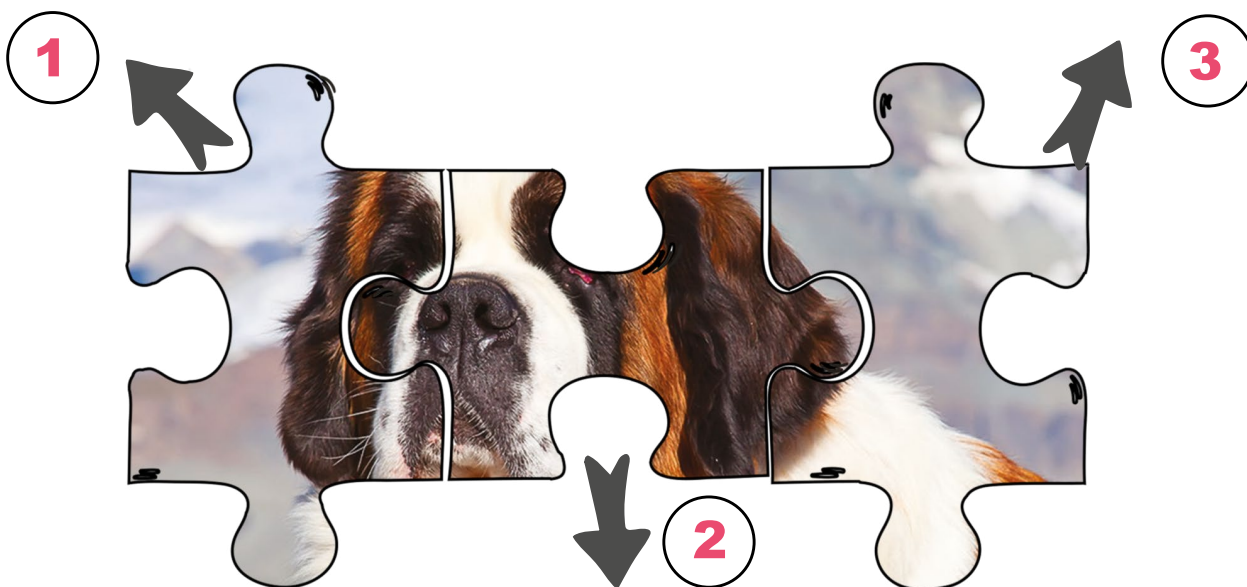
11. Παρατηρούμε το Κείμενο 4 και το χωρίζουμε σε παραγράφους.

- Σε πόσα κομμάτια μπορούμε να χωρίσουμε το κείμενο; Συγκρίνουμε την απάντησή μας με τον διπλανό ή τη διπλανή μας.
- Εξηγούμε τον τρόπο με τον οποίο σκεφτήκαμε. Τι είναι αυτό που μας βοήθησε;

- Ποιο είναι το θέμα της κάθε παραγράφου;

.....

.....

.....

.....

Όπως τα κομματάκια του παζλ ενώνονται και μας δίνουν μια ολοκληρωμένη εικόνα, έτσι και οι παράγραφοι του κειμένου μας βοηθούν να καταλάβουμε πώς είναι οι σκύλοι του Αγίου Βερνάρδου.

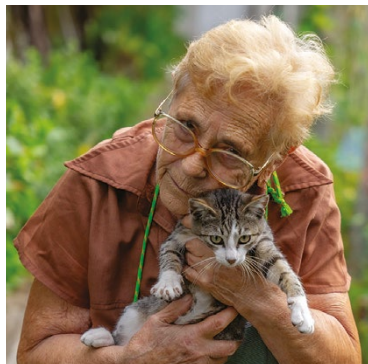
1.4

Ποια ζώα μας φροντίζουν;

Ώρα για επανάληψη...

1. Παρατηρούμε τις εικόνες και συζητάμε με την ομάδα μας.

- Πώς πιστεύουμε ότι νιώθουν οι άνθρωποι;
- Με ποιον τρόπο νομίζουμε ότι τους βοηθούν τα ζώα;

2. Διαβάζουμε τα παρακάτω κείμενα.

- Σε ποια εικόνα αντιστοιχούν;
- Γράφουμε έναν τίτλο για το κάθε κείμενο.

1.

Η δελφινοθεραπεία μπορεί να βοηθήσει παιδιά με κινητικές ή νοητικές δυσκολίες. Τα έξυπνα και παιχνιδιάρικα δελφίνια χρησιμοποιούνται τα τελευταία χρόνια σε θεραπείες παιδιών και ενηλίκων με εκπληκτικά αποτελέσματα!

«Δελφίνι», *Wikipedia* (διασκευή)

2.

Η θεραπευτική ιππασία αποτελεί μια αποτελεσματική μορφή θεραπείας, καθώς φαίνεται να βοηθά στην καταπολέμηση της κατάθλιψης, του άγχους, των εθισμών, των διατροφικών διαταραχών κ.α. Επίσης το άτομο στην επαφή του με το ζώο αναπτύσσει εμπιστοσύνη, ενισχύει την αυτοπεποίθηση και την επικοινωνία.

A. Maker, «Θεραπευτική ιππασία: Μια ξεχωριστή και αποτελεσματική μορφή θεραπείας», *Εναλλακτική Δράση* (διασκευή)

3.

Η γαθήσια συντροφιά του Ζέμπι κάνει την 66χρονη κωφή κηδεμόνα του να νιώθει ασφαλής. Ο Ζέμπι σκουντά με τις πατούσες του την 66χρονη, όταν χτυπά το τηλέφωνο, το κουδούνι ή ακούγεται κάποιος άλλος ήχος μέσα στο σπίτι, προειδοποιώντας την 66χρονη να φορέσει τα ακουστικά της.

Miriam Earp & PA news agency, «Βρετανία: Γάτος της χρονιάς ένας tuxedo που βοηθά την κωφή κηδεμόνα του», *Καθημερινή* (διασκευή)

Ας μάθουμε περισσότερα για τα δελφίνια!

Το δελφίνι είναι ένα θηλαστικό* ζώο. Κάθε θηλυκό δελφίνι γεννά ένα μωρό περίπου 10 έως 12 μήνες μετά το ζευγάρισμα. Είναι θαυμαστικό το πώς η μητέρα σπρώχνει το νεογέννητο μέχρι την επιφάνεια του νερού για να πάρει την πρώτη του αναπνοή.

Μπορεί κανείς να ξεχωρίσει εύκολα ένα δελφίνι από τα εξωτερικά του χαρακτηριστικά. Έχει μακρύ ρύγχος που μοιάζει με ράμφος. Το δέρμα του είναι λείο και ελαστικό. Το χρώμα του είναι συνήθως ένα μείγμα μαύρου, λευκού και γκρι. Έχει δύο πτερύγια στα πλάγια, καθώς και ένα τριγωνικό πτερύγιο στο πίσω μέρος του σώματός του. Το δελφίνι αναπνέει από ένα μόνο ρουθούνι, που ονομάζεται φυσητήρας, στην κορυφή του κεφαλιού.

Είναι έξυπνο, παιχνιδιάρικο και κοινωνικό ζώο. Ζει σε ομάδες μαζί με άλλα δελφίνια. Τα δελφίνια δημιουργούν ισχυρούς προσωπικούς δεσμούς μεταξύ τους. Για παράδειγμα, μένουν με τα άρρωστα ή τραυματισμένα μέλη της ομάδας τους, βοηθώντας τα να κολυμπήσουν.

Συνήθως ένα δελφίνι τρώει θαλάσσια ψάρια και ζώα, όπως καλαμάρια. Χρησιμοποιεί ηχοεντοπισμό, δηλαδή ηχητικά κύματα για να κινηθεί και να κινηγήσει. Έλκεται από τα κινούμενα πλοία και του αρέσει να τα συνοδεύει. Υπάρχουν πολλές ιστορίες με δελφίνια που βοηθούν ανθρώπους. Η σχέση τους με τον άνθρωπο είναι τόσο παλιά, κάτι που φαίνεται από τις τοιχογραφίες δελφινιών που βρέθηκαν στο παλάτι της Κνωσού.

Τα τελευταία χρόνια ο αριθμός των δελφινιών έχει μειωθεί. Κινδυνεύουν από καρχαρίες και φάλαινες. Η μεγαλύτερη, όμως, απειλή προέρχεται από τον άνθρωπο, καθώς ένα δελφίνι μπορεί να πέσει θύμα των διχτυών από τα αλιευτικά πλοία. Τέλος, η ρύπανση είναι μια άλλη σημαντική απειλή για ένα δελφίνι.

* Θηλαστικά: Είναι τα ζώα που θηλάζουν όταν είναι μικρά.

«Δελφίνι», *Wikipedia* (διασκευή)

Όνομα και είδος ζώου

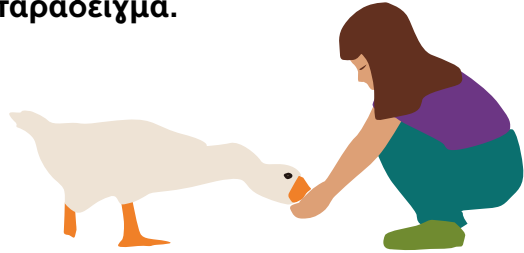

Τοιχογραφία με δελφίνια στο Ανάκτορο της Κνωσού

1.4 Ποια ζώα μας φροντίζουν;

3. Διαβάζουμε ξανά το κείμενο και συμπληρώνουμε στα πράσινα πλαίσια της προηγούμενης σελίδας, όπως το παράδειγμα.

1. Εξωτερικά χαρακτηριστικά
2. Χαρακτήρας
3. Συνήθειες
4. Όνομα και είδος ζώου
5. Κίνδυνοι που αντιμετωπίζει

4 Χωριζόμαστε σε ομάδες και συζητάμε τι μάθαμε στην ενότητα αυτή.

Η ενότητα
με μία ματιά

Πώς μας φροντίζουν
τα ζώα;

5. Αν μπορούσαμε να μεταμορφωθούμε σε ένα ζώο που μπορεί να φροντίσει τους ανθρώπους, ποιο θα ήταν αυτό; Κάνουμε μια έρευνα στο διαδίκτυο και συγκεντρώνουμε πληροφορίες σχετικά με το ζώο που επιλέξαμε.

- Όνομα και είδος
- Εξωτερικά χαρακτηριστικά
- Συνήθειες και συμπεριφορά

.....

.....

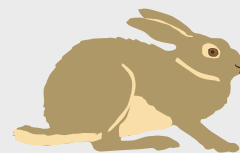
.....

.....

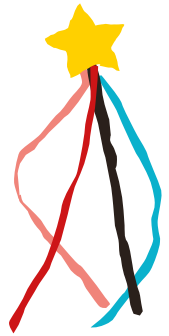

Πώς το ζώο αυτό μπορεί να φροντίσει τους ανθρώπους;

- Είναι ζώο συντροφιάς;
- Είναι ζώο βοηθός;
- Είναι ζώο διασώστης;
- Είναι ζώο που προσφέρει θεραπεία;
- Άλλο:.....

Με το μαγικό ραβδί μεταμορφωνόμαστε σε ένα ζώο!
Ποιο ζώο θα ήθελα να ήμουν και πώς θα φροντίζα τους ανθρώπους;

Τίτλος

.....

ΟΝΟΜΑ ΖΩΟΥ ΚΑΙ ΕΙΔΟΣ

Ποιο ζώο είμαι;

Είμαι ο/η (όνομα) και είμαι (είδος).
Φροντίζω πάντα τον άνθρωπο που είμαι μαζί του.

.....
.....

ΕΞΩΤΕΡΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Πώς είναι το σώμα, το τρίχωμα, η ουρά, τα πόδια, το δέρμα μου;

Η εξωτερική μου εμφάνιση είναι πολύ εντυπωσιακή.

.....
.....
.....

ΣΥΝΗΘΕΙΕΣ - ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ

Τι μου αρέσει να κάνω; Πώς συμπεριφέρομαι;

Μου αρέσει να είμαι φιλικό και ήρεμο ζώο.

.....
.....

ΣΚΕΨΕΙΣ – ΤΙ ΝΙΩΘΩ

Πώς νιώθω που φροντίζω τον άνθρωπό μου;

Νιώθω που φροντίζω τον άνθρωπό μου.

.....
.....

Διορθώνουμε
το γραπτό μας

1.4

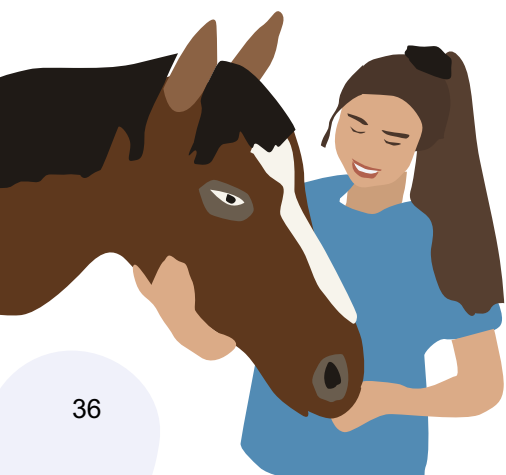
Ποια ζώα μας φροντίζουν;

6. Τώρα, στο τέλος της ενότητας, μπορώ:

Βάζω X σε αυτό που μπορώ να κάνω.	Πολύ καλά	Καλά	Δύσκολα
να συζητάω και να εκφράζω την άποψή μου για το πώς μας φροντίζουν τα ζώα,			
να ακούω προσεκτικά ένα κείμενο και να απαντάω σε ερωτήσεις,			
να εντοπίζω το θέμα ενός κειμένου, ποιος το έγραψε, για ποιον και γιατί,			
να περιγράψω έναν σκύλο,			
να συγκρίνω κείμενα μεταξύ τους και να βρίσκω ομοιότητες και διαφορές,			
να φτιάχνω αφίσα, δίνοντας έμφαση στο σημείο τοποθέτησης της εικόνας και στο μέγεθος των γραμμάτων,			
να γράφω έναν διάλογο,			
να γράφω μικρά κείμενα για να περιγράψω ζώα.			

Προτάσεις για ανάγνωση βιβλίων

Η βιβλιοθήκη μας

Διαβάζουμε και
εξερευνούμε το
βιβλίο
*Ο στρατηγός
κι ο γάτος του*

ΣΥΖΗΤΑΜΕ...

για τα δικαιώματα
των παιδιών

ΔΙΑΒΑΖΟΥΜΕ...

κείμενα για την
διαφορετικότητα

ΓΡΑΦΟΥΜΕ...

για την προστασία
των δικαιωμάτων μας

2

Είμαστε παιδιά, έχουμε δικαιώματα;

1. Παρατηρούμε τις λέξεις στην εικόνα.

- Συζητάμε τη σημασία τους.
- Κυκλώνουμε ποιες από αυτές θεωρούμε σημαντικές για τον εαυτό μας.

2. Συνδέονται αυτές οι λέξεις με τον τίτλο της ενότητας;

3. Απαντάμε στις παρακάτω ερωτήσεις.

Τι γνωρίζουμε για τα δικαιώματα των παιδιών;

.....
.....

Τι θέλουμε να μάθουμε;

.....
.....

Τι μάθαμε τελικά* για τα δικαιώματα των παιδιών;

.....
.....

* Επιστρέφουμε στο τέλος της ενότητας και συμπληρώνουμε.

2.1 Ποια είναι τα δικαιώματά μας;

Στην υποενότητα αυτή θα μάθουμε:

- ✓ να εντοπίζουμε το θέμα ενός κειμένου,
- ✓ πώς γράφουμε ένα μικρό κείμενο, όταν έχουμε την πρώτη πρόταση,
- ✓ πώς εκφράζουμε ελεύθερα τις σκέψεις και την άποψή μας πάνω σε διάφορα θέματα.

 1. Διαβάζουμε τον τίτλο του Κειμένου 1 και σημειώνουμε χ όπου ταιριάζει.

1.1. Τι περιμένουμε να διαβάσουμε;

- μια βιογραφία (βίος = ζωή)
- ένα παραμύθι
- μια συνέντευξη
- μια οδηγία

1.2. Τι περιμένουμε να μάθουμε;

.....

.....

.....

 2. Παρατηρούμε την εικόνα που συνοδεύει το Κείμενο 1. Γιατί πιστεύουμε ότι αξίζει να διαβάσουμε αυτή την ιστορία;

- Γιατί περιγράφει ένα κατόρθωμα του Εμμανουέλ.
- Επειδή αναφέρεται σε ένα συγκλονιστικό γεγονός της ζωής του.
- Διότι περιγράφει την καθημερινή ζωή του ήρωα.

Διαβάζουμε τον τίτλο του κειμένου, βλέπουμε την εικόνα και **κάνουμε υποθέσεις** σχετικά με το κείμενο.

Εμμανουέλ Οφόνσου Γιεμπόα: Μια αληθινή ιστορία

Ο Εμμανουέλ γεννήθηκε με παραμορφωμένο το δεξί του πόδι. Μόλις ο πατέρας του τον είδε, εγκατέλειψε αυτόν και την οικογένειά του. Στη χώρα του την Γκάνα, τα παιδιά με αναπηρίες συχνά εγκαταλείπονται.

Αντίθετα, η μητέρα του στάθηκε δίπλα του και φρόντισε τον γιο της. Σε μια χώρα της οποίας τα άτομα με αναπηρία αναμένεται να ζητιανεύουν, η απόφαση της μητέρας του να στείλει τον γιο της στο σχολείο ήταν κάτι που δεν το περίμενε ποτέ κανείς.

Όμως, ο Εμμανουέλ εγκατέλειψε νωρίς το σχολείο και μετακόμισε στην Άκρα, στην πρωτεύουσα της Γκάνα, όπου γυάλιζε αδιάκοπα παπούτσια για 2 δολάρια την ημέρα.

Ήθελε να κερδίσει λεφτά για να συντηρήσει την οικογένειά του. Η μητέρα του πέθανε όταν ο Εμμανουέλ ήταν έφηβος.

Τότε ήταν που σκέφτηκε ένα μεγάλο σχέδιο: θα διέσχιζε την Γκάνα με το ποδήλατό του, αποδεικνύοντας ότι τα άτομα με σωματική αναπηρία είναι ικανά για εκπληκτικά πράγματα! Ότι όλοι οι άνθρωποι έχουν αξία!

Για το ταξίδι του θα χρειαζόταν ένα ποδήλατο. Ζήτησε από το Ίδρυμα *Challenged Athlete Foundation* να τον βοηθήσουν. **Αμέσως**, του έστειλαν ό,τι χρειαζόταν. Η διαδρομή 380 μιλίων του Εμμανουέλ στην

Γκάνα έγινε μεγάλη είδηση τότε στην τηλεόραση και στο διαδίκτυο. Ήταν ο τρόπος του Εμμανουέλ να βοηθήσει τα δύο εκατομμύρια άτομα με αναπηρία της χώρας του.

Η φήμη του δεν άρχισε να εξαπλωθεί. Πήγε στην Αμερική όπου συμμετείχε σε διάφορους αγώνες. Εκεί του προσφέρθηκε και ένα προσθετικό μέλος. Σήμερα ο Εμμανουέλ συνεχίζει την προσπάθειά του για τα **δικαιώματα** των ανθρώπων με αναπηρία.

Ξέρουμε άλλες λέξεις που απαντούν στην ερώτηση «πότε»;

Γνωρίζουμε λέξεις που ανήκουν στην ίδια οικογένεια με τη λέξη «δικαίωμα»;

Emmanuel Ofosu Yeboah, *Wikipedia*, (μετάφραση/διασκευή)

“Emmanuel's Gift”, *Wikipedia* (μετάφραση-διασκευή)

Εξερευνούμε τη λέξη «δικαίωμα» (βλ. δραστηριότητες 1 & 2).

Μαθαίνουμε λέξεις που απαντούν στην ερώτηση «πότε» (βλ. δραστηριότητες 7 & 8).

3. Απαντάμε στις ερωτήσεις.

- Ποιο είναι το θέμα του Κειμένου 1;
- Ποιο πρόσωπο αφορά η ιστορία;
- Κατάφερε αυτό που ήθελε; Αν ναι, με ποιον τρόπο;
- Ποιο είναι το μήνυμα του Κειμένου 1;

2.1 Ποια είναι τα δικαιώματά μας;

4. Τώρα που διαβάσαμε το Κείμενο 1, επιβεβαιώθηκαν οι υποθέσεις που κάναμε στις δραστηριότητες 1 και 2;

5. Συμπληρώνουμε τις παρακάτω προτάσεις.

Από τη ζωή του Εμμανουέλ...	Περισσότερες πληροφορίες
Ο πατέρας του Εμμανουέλ εγκατέλειψε την οικογένειά του,	επειδή
Το να πάει ο Εμμανουέλ στο σχολείο ήταν κάτι που δεν το περίμενε κανείς,	διότι
Ο Εμμανουέλ εγκατέλειψε το σχολείο και μετακόμισε στην Άκρα,	καθώς
Αποφάσισε να διασχίσει την Γκάνα με το ποδήλατό του,	γιατί
Ζήτησε από το Ίδρυμα <i>Challenged Athlete Foundation</i> να τον βοηθήσει,	διότι

6. Συζητάμε στην τάξη πώς νιώσαμε διαβάζοντας την ιστορία του Εμμανουέλ.

7. Ποια γεγονότα από τη ζωή του Εμμανουέλ, που παρουσιάζονται στο Κείμενο 1, βλέπουμε και στην εικόνα;

8. Ο Εμμανουέλ εγκατέλειψε το σχολείο και μετακόμισε στην Άκρα, την πρωτεύουσα της Γκάνα. Συμφωνούμε ή διαφωνούμε με την απόφασή του; Συζητάμε με τον διπλανό ή τη διπλανή μας και παρουσιάζουμε την άποψή μας στην τάξη μέσα σε 3 λεπτά.

Ο Εμμανουέλ προσπάθησε πολύ για να διασφαλίσει τα δικαιώματά του και ακόμη προσπαθεί για τα δικαιώματα των ανθρώπων με αναπηρία, εστιάζοντας στα δικαιώματα των παιδιών.

9. Μαθαίνουμε τα δικαιώματά μας. Παρατηρούμε την αφίσα και απαντάμε στις ερωτήσεις.

- Ποια είναι τα βασικά δικαιώματα που έχει ένα παιδί;
- Τι γνωρίζουμε για κάθε ένα από αυτά τα δικαιώματα;
- Ποια από τα δικαιώματα που είχε ο Εμμανουέλ καταπατήθηκαν; Εξηγούμε την απάντησή μας.

ΚΕΙΜΕΝΟ 2

Βλέπουμε την αφίσα

10. Από πού μπορούμε να μάθουμε περισσότερες πληροφορίες για τα δικαιώματά μας ως παιδιά; Δουλεύουμε ομαδικά και συγκεντρώνουμε προτάσεις για ιστοτόπους, βιβλία και άλλες πηγές. Στη συνέχεια, δημιουργούμε έναν κατάλογο που θα αναρτηθεί στην ιστοσελίδα του σχολείου, ώστε να ενημερωθούν οι συμμαθητές μας και οι γονείς μας για τα δικαιώματα των παιδιών.

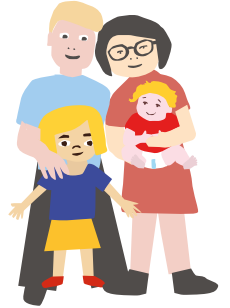

2.1 Ποια είναι τα δικαιώματά μας;

11. Συζητάμε στην τάξη για το Δικαίωμα στην οικογένεια.

- Τι σημαίνει η φράση: «Κάθε παιδί έχει δικαίωμα στην οικογένεια»;
- Τι γνωρίζουμε για την οικογένεια του Εμμανουέλ;

12. Ποιες λέξεις σκεφτόμαστε, όταν ακούμε τη λέξη «οικογένεια»;

οικογένεια

13. Τι σημαίνει για εμάς η οικογένεια;

Οικογένεια είναι

.....

.....

.....

Βλέπουμε
διαφορετικές
μορφές
οικογένειας

14. Συζητάμε στην ολομέλεια της τάξης.

- Ποιες μορφές οικογένειας ακούσαμε στην τάξη;
- Γνωρίζουμε άλλες μορφές οικογένειας;
- Όλες οι μορφές οικογένειας έχουν τα ίδια δικαιώματα;
- Τι είναι αυτό που μας κάνει να είμαστε οικογένεια;

15. Συζητάμε στην τάξη και απαντάμε στις παρακάτω ερωτήσεις.

- Απολαμβάνουν όλα τα παιδιά τα ίδια δικαιώματα;
- Τι μπορούμε να κάνουμε για να υποστηρίξουμε τα δικαιώματα των παιδιών;

16. Ως παιδιά, εκτός από δικαιώματα, έχουμε και υποχρεώσεις. Ποιες είναι αυτές οι υποχρεώσεις; Γράφουμε τις ιδέες μας.

Κάθε παιδί εκτός από δικαιώματα, έχει και υποχρεώσεις.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2.2 Έχουμε δικαιώματα;

Στην υποενότητα αυτή θα μάθουμε:

- ✓ πώς εντοπίζουμε τους ήρωες, τον τόπο και τον χρόνο μιας ιστορίας,
- ✓ πώς παρουσιάζουμε τα γεγονότα, ώστε μια ιστορία να έχει αρχή, μέση και τέλος,
- ✓ πώς γράφουμε ιστορίες με αφορμή μια εικόνα.

1. Παρατηρούμε την εικόνα του Κειμένου 1 και κάνουμε υποθέσεις.

- Τι σχέση μπορεί να έχουν τα πρόσωπα στην εικόνα;
- Πού μπορεί να πηγαίνουν;
- Πώς νιώθουν;

2. Διαβάζουμε τον τίτλο της ιστορίας. Τι απορίες μας δημιουργεί;

Διαβάζουμε το κείμενο και σημειώνουμε λέξεις και φράσεις που απαντάνε στις ερωτήσεις **ποιοι; πότε; πού; τι έγινε; πώς λύθηκε κάποιο πρόβλημα;**

Το λεξικό
του κειμένου

Το κόκκινο φόρεμα της Σαβέλ

ΚΕΙΜΕΝΟ 1

Μέσα σε μία μέρα η Σαβέλ **άφησε το σπίτι της και ό,τι άλλο αγαπούσε και ταξίδεψε σε μια μακρινή χώρα, στην άλλη άκρη της γης. «Η χώρα μας δεν είναι πια ασφαλής»** είχε πει η μαμά της. «Δεν μπορούμε να πάρουμε πολλά πράγματα μαζί μας. Διάλεξε ένα πράγμα, αυτό που αγαπάς περισσότερο». Η Σαβέλ διάλεξε το κόκκινο φόρεμα, που της είχε κάνει δώρο η γιαγιά της στα **γενέθλιά της**. Και από εκείνη τη μέρα, το φορούσε συνέχεια.

Πώς ονομάζεται κάποιος ή κάποια που αναγκάζεται να εγκαταλείψει τη χώρα του/της γιατί δεν είναι ασφαλής;

Γιατί η λέξη αυτή έχει διπλό τόνο;

Έφτασαν στη νέα τους πόλη με τις πρώτες βροχές του φθινοπώρου. Στο νέο της σχολείο η Σαβέλ δεν έπαιζε με τα άλλα παιδιά. «Γιατί φοράς πάντα το ίδιο φόρεμα;» τη ρώτησε μια μέρα η Ελίνα, αλλά η Σαβέλ δεν απάντησε. Κάθε πρωί η μητέρα της μάταια προσπαθούσε να την πείσει να φορέσει

κάτι άλλο. «Κοίτα αυτό το φόρεμα με τα λουλούδια, δεν είναι πολύ όμορφο;» «Θέλω το κόκκινο φόρεμα», έλεγε απλά η Σαβέλ. Έτσι κάθε απόγευμα, έπλεναν το κόκκινο φόρεμα και το άφηναν να στεγνώσει, μέχρι το επόμενο πρωί...

Η Σαβέλ δε μιλούσε ποτέ για την πόλη που είχαν αφήσει. Όμως κάθε βράδυ, όταν έκλεινε τα

μάτια της, ταξίδευε εκεί... Έβλεπε τα ψηλά βουνά, που αγκάλιαζαν τη μικρή τους πόλη, και τα σπίτια με τις κίτρινες στέγες, που έλαμπαν στον ήλιο. Έβλεπε τον κήπο τους με το μεγάλο δέντρο και τα λουλούδια, που φρόντιζε η γιαγιά της. Εκεί, κάτω από το μεγάλο δέντρο, η Σαβέλ ξεχνούσε καθετί που τη στεναχωρούσε και ένιωθε ευτυχισμένη.

«Θέλεις να μας πεις λίγα πράγματα για τη χώρα σου;» τη ρώτησε μια μέρα η δασκάλα. Η Σαβέλ ήθελε πολύ να τους πει για το μέρος που άφησαν πίσω, αλλά όταν άνοιξε το στόμα της για να μιλήσει, δεν έβρισκε τη φωνή της. Εκείνο το απόγευμα ο πατέρας της ήρθε χαρούμενος στο σπίτι.

«Βρήκα δουλειά!» είπε αγκαλιάζοντάς την σφικτά. Αναρωτήθηκε πώς ήταν δυνατό να νιώθει χαρούμενη και λυπημένη μαζί.

Το βράδυ η Σαβέλ δεν μπορούσε να κοιμηθεί, σηκώθηκε από το κρεβάτι και άρχισε να ζωγραφίζει. Ζωγράφισε τα ψηλά βουνά, που αγκάλιαζαν τη μικρή τους πόλη και τα σπίτια με τις κίτρινες στέγες που έλαμπαν στον ήλιο. Ζωγράφισε τον κήπο τους με το μεγάλο δέντρο και τα λουλούδια. Στη μέση του κήπου η Σαβέλ τοποθέτησε τη γιαγιά της. Ζωγράφιζε ασταμάτητα, μέχρι που ήρθε το πρωί...

Η Σαβέλ πήρε τη ζωγραφιά της στο σχολείο και η δασκάλα την έβαλε στον τοίχο της τάξης. «Το φόρεμα ήταν δώρο από τη γιαγιά μου, που δεν μπόρεσε να έρθει μαζί μας» είπε η Σαβέλ στην Ελίνα. «Φοβάμαι πως δε θα τη δω ποτέ ξανά...» Η Ελίνα την κοίταξε με κατανόηση. Κι όταν η Σαβέλ γύρισε να φύγει, της φώναξε: «Την Κυριακή θα πάμε στο πάρκο να παίξουμε. Θα ήθελες να έρθεις και εσύ μαζί μας;»

Την Κυριακή η Σαβέλ ξύπνησε πολύ νωρίς. Έβαλε το κόκκινο φόρεμά της, αλλά όταν προσπάθησε να το κουμπώσει, δεν τα κατάφερε... Όσο και αν προσπαθούσε, ήταν αδύνατο. Το κόκκινο φόρεμά της είχε μικρύνει... Ήθελε τόσο πολύ να πάει στο πάρκο, όμως δεν μπορούσε να φορέσει κάτι άλλο. Κάθισε στο κρεβάτι της, ενώ τα δάκρυα κυλούσαν στα μάγουλά της. Όταν για μια στιγμή έκλεισε τα μάτια της, η Σαβέλ βρέθηκε κοντά στη γιαγιά της. Την κοίταζε με τα ζεστά της μάτια και της χαμογελούσε, προτού χαθεί σαν την ομίχλη.

Η Σαβέλ πήρε το κόκκινό της φόρεμα και, αφού του έδωσε ένα φιλί, το δίπλωσε προσεκτικά. Σκούπισε τα δάκρυά της και ντύθηκε σιγά – σιγά...

Μαρίνα Μιχαηλίδου - Καδή, *Το κόκκινο φόρεμα της Σαβέλ*,
εικονογράφηση Ντανιέλα Σταματιάδη, εκδόσεις Τελεία (διασκευή)

Ανακαλύπτουμε τη σημασία της λέξης «πρόσφυγας»
(βλ. δραστηριότητες 1, 2 & 3).

Μαθαίνουμε πότε χρησιμοποιούμε τον διπλό τόνο
(βλ. δραστηριότητες 9 & 10).

2.2 Έχουμε δικαιώματα;

3. Συμπληρώνουμε τις πληροφορίες στον παρακάτω πίνακα.

Πρόσωπα: Ποιος/ Ποια/ Ποιοι;

.....

Τόπος: Πού;

.....

Χρόνος: Πότε;

.....

Γεγονότα: Τι γίνεται στην ιστορία; Ποιο είναι το πρόβλημα;

Βάζουμε τα γεγονότα
της ιστορίας σε σειρά

.....
.....
.....
.....

Λύση: Πώς λύθηκε;

.....
.....

4. Απαντάμε στις παρακάτω ερωτήσεις.

- Γνωρίζουμε κάποιον άλλον ή κάποια άλλη με παρόμοια ιστορία;
- Αναφέρει κάτι το Κείμενο 1 που μας θυμίζει τον πραγματικό κόσμο;

5. Αν έλεγε η Σαβέλ την ιστορία της...

Μέσα σε μία μέρα άφησα το σπίτι μου και ταξίδεψα σε μια μακρινή χώρα, γιατί η χώρα μου δεν ήταν ασφαλής. Πήρα μαζί μου μόνο το κόκκινο φόρεμα που μου έκανε δώρο η γιαγιά μου για τα γενέθλιά μου.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Σαβέλ

6. Συζητάμε με την ομάδα μας και καταγράφουμε: Γιατί οι άνθρωποι φεύγουν από τη χώρα τους και μετακινούνται αλλού;

-
-
-
-
-

2.2 Έχουμε δικαιώματα;

Μετά τον πόλεμο, η μικρή Σάρα ξαναβρίσκει το χαμόγελό της.

Στην ταράτσα ενός παλιού κτιρίου, σε μια φτωχική, πολυσύχναστη γειτονιά της Βηρυτού, η οκτάχρονη Σάρα ονειρεύεται ένα καλύτερο αύριο. Η Σάρα γεννήθηκε χωρίς το ένα μέρος του χεριού της. Αυτό δεν τη σταματά από το να είναι τόσο ενθουσιώδης όσο και τα υπόλοιπα παιδιά της ηλικίας της. «Έχει πάθος με το φως, το χρώμα, τη ζωή» λέει η μητέρα της Σάρα, η οποία ζει επίσης με αναπηρία, αφού έχασε μέρος της όρασης και της ακοής της, εξαιτίας τραυματισμών που υπέστη στη Συρία.

Η οικογένεια αναγκάστηκε να φύγει από την πατρίδα της, αφήνοντας τα πάντα πίσω της και αναζητώντας μια πιο ασφαλή ζωή στον Λίβανο. Ωστόσο, εξαιτίας της οικονομικής κρίσης στη χώρα, η καθημερινότητά τους δεν έχει βελτιωθεί. Παρά τις δυσκολίες, η Σάρα δεν χάνει την αισιοδοξία της.

«Θα ήθελα μια μέρα να έχω ένα κανονικό χέρι, να είμαι σαν όλους τους φίλους μου, ώστε να είμαι χαρούμενη. Να μπορώ να κάνω μπάνιο μόνη μου και να χτενίζω μόνη μου τα μαλλιά μου».

Η Ύπατη Αρμοστεία συνεργάστηκε με την οργάνωση Bionic Family, για να προσφέρει στη Σάρα ένα προσθετικό μέλος. Όταν το έβαλε για πρώτη φορά, η Σάρα ήταν ενθουσιασμένη. «Είπα στους φίλους μου: Κοίτα το νέο μου χέρι!».

«Ιστορίες Προσφύγων», Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες

Καταλαβαίνουμε το
κείμενο καλύτερα

7. Απαντάμε στις ερωτήσεις.

- Κυκλώνουμε ποιος είναι ο ήρωας ή η ηρωίδα του Κειμένου 2.
- Εντοπίζουμε στο κείμενο πληροφορίες για τη ζωή της Σάρα.
- Εκφράζουμε την άποψή μας σχετικά με τις ομοιότητες και τις διαφορές μεταξύ:
(α) της Σάρα και της Σαβέλ και (β) της Σάρα και του Εμμανουέλ.

8. Επιλέγουμε έναν από τους ήρωες των κειμένων και συμπληρώνουμε τις ομοιότητες και τις διαφορές του από τη Σάρα.

Σάρα

Σύγκριση ηρώων
κειμένων

9. Παρατηρούμε την εικόνα και γράφουμε μια μικρή ιστορία. Δεν ξεχνάμε να δώσουμε έναν τίτλο για την ιστορία μας.

Μεγεθύνουμε
την εικόνα

2.3 Αποδεχόμαστε το διαφορετικό;

Στην υποενότητα αυτή θα μάθουμε:

- ✓ πώς εντοπίζουμε τους ήρωες και το σκηνικό μιας ιστορίας,
- ✓ πώς μπαίνουν σε σειρά τα γεγονότα μιας ιστορίας,
- ✓ ποια είναι τα στοιχεία μιας ολοκληρωμένης ιστορίας.

1. Διαβάζουμε τον τίτλο του βιβλίου και περιγράφουμε το εξώφυλλο που βρίσκεται στην επόμενη σελίδα.

- Τι περιμένουμε να διαβάσουμε με βάση τον τίτλο;
- Τι περιμένουμε να διαβάσουμε με βάση το εξώφυλλο;

Διαβάζουμε το κείμενο και σημειώνουμε λέξεις και φράσεις που απαντάνε στις ερωτήσεις: «ποιοι;» «πότε;» «πού;» «τι έγινε;» «πώς λύθηκε;»

Η καρδιά μου πού ανήκει;

ΚΕΙΜΕΝΟ 1

Όλα τα ζώα έπαιζαν χαρούμενα κι εκείνος ήταν μόνος. Κάθε φορά που πήγαινε να τα πλησιάσει, **έτρεχαν** μακριά. Κάθισε στον κορμό του δέντρου, λυπημένος. Πόσο ήθελε να μπορούσε να παίξει μαζί τους! Ποιος θα ήθελε, όμως, ένα φίδι για φίλο;

Είχε κι εκείνος **καρδιά**, αλλά δεν το έβλεπε κανείς. Η μητέρα του έλεγε συχνά ότι έπρεπε να κάνει παρέα μόνο με φίδια. Αυτή ήταν η φύση του. Γιατί να συμβαίνει αυτό; Γιατί τα φίδια να κάνουν παρέα μόνο με φίδια; Δε γινόταν μία καρδιά να ανήκει και κάπου αλλού; Αχ και να είχε πόδια! Τότε θα μπορούσε να τα πλησιάσει. Εκείνη τη μέρα, γυρίζοντας

σπίτι του, σταμάτησε στην όχθη του ποταμού. Κοίταξε τον εαυτό του και αναρωτήθηκε πώς θα ήταν αν είχε πόδια; Φαντάστηκε τον εαυτό του να τρέχει και να παίζει με άλλα ζώα. Τι ωραία που θα ήταν αν άλλαζε κάτι και γεννιόταν αλλιώς! Το πρωί που ξύπνησε, καθώς άρχισε να ξεκουλουριάζεται και να τεντώνεται, είδε ότι είχε πόδια. Πόδια; Κι όμως είχε πόδια! Γιούππι! Ουάουου! Απίστευτο! Το ποτάμι είχε ακούσει τη σκέψη του.

Όχι! Δεν είχε μόνο πόδια...φορούσε και παπούτσια. Τι ωραία που ήταν τα καινούρια του παπούτσια. Έκλεισε γρήγορα σφιχτά τα μάτια και τα ξανάνοιξε απότομα. Τα πόδια και τα παπούτσια ήταν ακόμα εκεί, δεν είχαν φύγει. Μα πόσο δύσκολο ήταν να σταθεί όρθιος και να περπατήσει; Μα καλά πώς περπατούσαν οι άλλοι τόσο εύκολα; Έβαλε τα δυνατά του να ισορροπήσει. Έπρεπε να μάθει να τα χρησιμοποιεί σίγουρα!

Κανένας δε θα είχε ξαναδεί φίδι με πόδια. Ένιωθε γεμάτος αυτοπεποίθηση και μοναδικός. Τι όμορφο συναίσθημα να νιώθεις μοναδικός! Τι να τους έλεγε μόλις τους πλησί-

Μπορούμε να φτιάξουμε καινούριες λέξεις χρησιμοποιώντας τη λέξη «καρδιά»;

Υπάρχουν ρήματα που δεν έχουν αντικείμενο;

αζε; Όταν τους είδε όλους μαζεμένους εκεί, δεν πρόλαβε να σκεφτεί και πολλά. Άρχισε να τρέχει με χαρά προς το μέρος τους. Ο λαγός μόλις τον είδε να καλπάζει σαν άλογο, τρόμαξε και κάνοντας ένα σάλτο, εξαφανίστηκε αστραπιαία. Η αλεπού κοίταζε με απορία τον τρελό λαγό που έγινε καπνός. Προσπάθησε να μυρίσει την ατμόσφαιρα για να δει τι συμβαίνει και μόλις είδε το φίδι να πλησιάζει, κρύφτηκε κι αυτή. Τα γουρούνια άρχισαν να ψιθυρίζουν και όρμησαν στον βάλτο. Ο κάστορας σκαρφάλωσε στο πιο ψηλό κλαρί του δέντρου και σταμάτησε να ροκανίζει για να ακούσει...

Η κουκουβάγια μόλις είχε ξυπνήσει και έμεινε ακίνητη.

Η χελώνα ήταν η μόνη που δεν πρόλαβε να φύγει. Κι έτσι, το φίδι, αυτήν πλησίασε διστακτικά.

Φίδι: Γεια! Γεια ξανά! Μη φοβάσαι. Δε θα σε πειράξω!

Η χελώνα νόμιζε ότι ήρθαν οι αποκριές και κάποιος της έκανε πλάκα. Φίδι με πόδια; Έβλεπε καλά; Πώς γινόταν αυτό; Έβγαλε διστακτικά το κεφάλι της, να ελέγξει την κατάσταση. Τον κοίταξε καχύποπτα.

Χελώνα: Ασαα! Είσαι μάλλον μεγάλο ζώο.

Φίδι: Τι εννοείς;

Χελώνα: Έχεις μεταμφιεστεί πολύ καλά και δεν καταλαβαίνω ποιο ζώο είσαι, αλλά φαίνεσαι μεγάλος και ψηλός.

Φίδι: Είμαι φίδι με πόδια. Δεν έχω μεταμφιεστεί

Χελώνα: Δεν έχεις δηλητήριο;

Φίδι: Όχι δεν έχω! Δεν έχουν όλα τα φίδια δηλητήριο.

Χελώνα: Γιατί θες να κάνεις παρέα μαζί μας;

Φίδι: Δεν ταιριάζω με τα άλλα φίδια.

Χελώνα: Φοβάμαι να σε εμπιστευτώ.

Φίδι: Όμως είμαι διαφορετικός. Κοίτα με!

Χελώνα: Άλλαξες για μας; Δεν σε πιστεύω!

Το φίδι γύρισε να φύγει λυπημένο. Η αλεπού, που είχε ακούσει τα πάντα βγήκε από την κρυψώνα της κι έτρεξε να τον προλάβει.

Αλεπού: Εεε περίμενε λίγο!

Φίδι: Εσύ δε φοβάσαι μη σου επιτεθώ;

Αλεπού: Μου φαίνεσαι καλός. Κι εγώ προσέχω την εσωτερική ομορφιά κι όχι την εξωτερική εμφάνιση.

Φίδι: Η καρδιά μου ανήκει μαζί σας, εδώ!

Αλεπού: Ίσως θέλουν χρόνο κάποια ζώα για να δεχτούν το διαφορετικό. Έλα πάλι αύριο να μας βρεις.

Το φίδι απομακρύνθηκε.

Ελένη Αλεξανδροπούλου, *Η καρδιά μου πού ανήκει;*, εκδόσεις Νίκας

Φτιάχνουμε καινούριες λέξεις με τη λέξη «καρδιά»
(βλ. δραστηριότητες 1, 2, 3 & 4).

Ανακαλύπτουμε πότε μια λέξη μεταφέρει τη δράση της και πότε όχι
(βλ. δραστηριότητες 8, 9 & 10).

2.3 Αποδεχόμαστε το διαφορετικό;

2. Συζητάμε και συμπληρώνουμε.

Ήρωας/Ήρωες	Τόπος	Χρόνος
-------------	-------	--------

Τι γίνεται στην αρχή, στη μέση και στο τέλος της ιστορίας;

Αρχή
Μέση
Τέλος

Οι πρωταγωνιστές
της ιστορίας
ζωντανεύουν

3. Εκφράζουμε τις σκέψεις μας.

- Ποιο ζώο πρωταγωνιστεί στην ιστορία;
- Γιατί πιστεύουμε ότι επιλέχθηκε αυτό το ζώο;
- Αν μπορούσαμε να αλλάξουμε τον πρωταγωνιστή της ιστορίας, ποιο ζώο θα επιλέγαμε; Αιτιολογούμε την απάντησή μας.

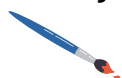

4. Ωρα για δημιουργική γραφή!

«Ο ήρωας της ιστορίας είναι αρκετά στεναχωρημένος και απογοητευμένος από τις προσπάθειες που έχει κάνει και είναι έτοιμος να τα παρατήσει, μέχρι που αποκτά...»

Χωριζόμαστε σε ομάδες:

- Γράφουμε τι μπορεί να απέκτησε το φίδι και πώς εξελίχθηκε η ιστορία.
- Ζωγραφίζουμε τη συνέχεια της ιστορίας.

5. Τι ένιωσαν οι ήρωες της ιστορίας και τι εμείς που τη διαβάσαμε; Συμπληρώνουμε τον παρακάτω πίνακα.

Γινόμαστε οι
πρωταγωνιστές
της ιστορίας

2.3 Αποδεχόμαστε το διαφορετικό;

Όλοι είμαστε διαφορετικοί

ΚΕΙΜΕΝΟ 2

Άποψη 1

Όλοι είμαστε διαφορετικοί! Κάποιοι είναι καλοί στο ποδόσφαιρο, άλλοι στη ζωγραφική. Κάποιοι αγαπούν τα ζώα, άλλοι τα βιβλία. Μερικές φορές μπορεί να μην καταλαβαίνουμε ο ένας τον άλλον, αλλά σημασία έχει να αποδεχόμαστε ο ένας τον άλλον, όπως είμαστε!

Άποψη 2

Όλοι είμαστε διαφορετικοί! Είμαστε διαφορετικοί στο δέρμα, στη θρησκεία, στο χρώμα των ματιών, στα ενδιαφέροντα, στην υγεία, στο ύψος, στο βάρος και στην ικανότητα. Είμαστε διαφορετικοί, αλλά μας αρέσει!

Άποψη 3

Όλοι είμαστε διαφορετικοί! Καθώς περπατάμε στο σχολείο, βλέπουμε πολλά παιδιά με διαφορετικές φιγούρες και ενδιαφέροντα. Κάποιοι παίζουν με μπάλες, άλλοι ζωγραφίζουν όμορφα σε τοίχους και κάποιοι διαβάζουν παραμύθια. Μπορεί να μην είμαστε ίδιοι, αλλά αυτή η διαφορετικότητα μας κάνει πιο ξεχωριστούς και το σχολείο μας πιο ενδιαφέρον!

Κείμενο της συγγραφικής ομάδας

6. Καταγράφουμε τις προτάσεις που δικαιολογούν σε κάθε κείμενο την άποψη: «Όλοι είμαστε διαφορετικοί». Το παράδειγμα θα μας βοηθήσει.

Άποψη 1	Άποψη 2	Άποψη 3
Όλοι είμαστε διαφορετικοί: <ul style="list-style-type: none">• κάποιοι είναι καλοί στο ποδόσφαιρο, άλλοι στη ζωγραφική• κάποιοι αγαπούν τα ζώα, κάποιοι τα βιβλία	Όλοι είμαστε διαφορετικοί: <ul style="list-style-type: none">•	Όλοι είμαστε διαφορετικοί: <ul style="list-style-type: none">•

7. Παρατηρούμε και συζητάμε.

- Ποια πρόταση μας προετοιμάζει για το τι πρόκειται να διαβάσουμε;
- Ποια πρόταση ολοκληρώνει τη σκέψη μας σχετικά με την άποψη: «Όλοι είμαστε διαφορετικοί;» Την εντοπίζουμε και τη χρωματίζουμε σε κάθε κείμενο.

8. Γράφουμε και εμείς μία παράγραφο, ξεκινώντας με την πρόταση: «Όλοι είμαστε διαφορετικοί».

Παράγραφος

Όλοι είμαστε διαφορετικοί!

Πρώτη πρόταση

Πρόταση 2

Πρόταση 3

Πρόταση 4

Τελευταία πρόταση

Γράφουμε
το κείμενό μας
ψηφιακά

2.4 Προστατεύονται τα δικαιώματά μας;

Ώρα για επανάληψη...

Μπελάδες στην Πολυχρωμία

Η Πολυχρωμία είναι μια μακρινή χώρα η οποία είναι διάσημη για το μαγικό της Ουράνιο Τόξο. Πιο ευτυχισμένα απ' όλους στη χώρα αυτή είναι τα παιδιά. Κάθε μεσημέρι μετά το σχολείο πηγαίνουν για παιχνίδι στο λιβάδι που βρίσκεται στην άκρη του Ουράνιου Τόξου. Μέχρι που μια μέρα τα πράγματα στην Πολυχρωμία αλλάζουν. Ο νέος πρόεδρος της χώρας, ο Γκριζώφ, αποφασίζει να χτίσει έναν πανύψηλο πύργο στο λιβάδι που βρίσκεται στην άκρη του Ουράνιου Τόξου, εκεί όπου καθημερινά παίζουν τα παιδιά.

Όταν μια παρέα παιδιών ακούει τα σχέδια του προέδρου Γκριζώφ, αποφασίζει να τον συναντήσει και να συζητήσει μαζί του.

ΛΕΥΚΗ: Θα πούμε σε όλο τον κόσμο ότι δε σέβεστε τα δικαιώματα των παιδιών!

MAPPON: Ότι δε δεχτήκατε έστω να ακούσετε την άποψή μας!

ΓΚΡΙΖΩΦ: Δεν πιστεύω τι ακούν τ' αυτάκια μου από ένα τσούρμιο σχολιαρόπαιδα! Ποιος σας έδωσε δικαιώματα; Δεν είστε ακόμα σε ηλικία να έχετε άποψη!

ΛΕΥΚΗ: Όλοι οι πολίτες έχουν δικαιώματα! Τα παιδιά είναι κι αυτά πολίτες!

ΒΙΟΛΕΤΑ: Δε ζητάμε κάτι παράλογο! Μόνο να πούμε την άποψή μας! Να συζητήσουμε μαζί σας! Να μας ακούσετε!

ΛΕΥΚΗ: Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, άρθρο 12 και 13: «**Κάθε παιδί δικαιούται να λέει ελεύθερα την άποψή του για θέματα που το αφορούν**».

ΜΠΛΟΥ: Σας στείλαμε πολλές επιστολές.

ΟΛΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΜΑΖΙ: Και θα συνεχίσουμε να επιμένουμε!

ΓΚΡΙΖΩΦ: Θέλετε πόλεμο! Θα τον έχετε σχολιαρόπαιδα! Θα σας δείξω εγώ ποιος ελέγχει τα δικαιώματά σας! Από σήμερα θα μείνετε περιορισμένοι στα σπίτια σας για μια ολόκληρη βδομάδα! Απαγορεύεται να πάτε σχολείο! Απαγορεύεται να βγείτε έξω για παιχνίδι! Φρουροί, πάρτε τους από μπροστά μου! Όταν είστε έτοιμοι να ζητήσετε συγγνώμη, θα τα ξαναπούμε!

ΜΠΛΟΥ: Δεν μπορείς να μας απαγορεύσεις να πηγαίνουμε σχολείο! Είναι δικαίωμά μας!

ΛΕΥΚΗ: Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, άρθρο 28: «**Κάθε παιδί δικαιούται και πρέπει να πηγαίνει σχολείο**».

MAPPON: Ούτε μπορείς να μας απαγορεύσεις το παιχνίδι! Το δικαιούμαστε!

ΛΕΥΚΗ: Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, άρθρο 31: «**Κάθε παιδί έχει δικαίωμα στο παιχνίδι και στην ψυχαγωγία**».

ΒΙΟΛΕΤΑ: Μα δεν ακούσατε ποτέ για τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Παιδιών;

MAPPON: Την έχει υπογράψει και η Πολυχρωμία! Αυτό που κάνετε είναι παράνομο!

ΓΚΡΙΖΩΦ: Συμβάσεις και δικαιώματα και πράσινα άλογα! Εγώ πάντως δεν υπέγραψα τίποτα! Ακούς εκεί έχουν και τα παιδιά δικαιώματα! Θα τους δείξω εγώ! Όχι μόνο δεν θ' ακούσω τη γνώμη σας, αλλά από σήμερα η ποινή σας θα μεγαλώσει. Με την ιδιότητά μου λοιπόν ως πρόεδρος αυτής της χώρας, από σήμερα σας αφαιρώ τα ονόματά σας. Κανείς δεν θα δικαιούται πια να σας φωνάξει με το όνομά σας. Ακόμα από σήμερα δε θεωρείστε πια πολίτες της Πολυχρωμίας.

MAPPON: Δεν μπορείτε να το κάνετε αυτό.

ΛΕΥΚΗ: Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, άρθρο 7 και 8: «**Κάθε παιδί έχει δικαίωμα στην ταυτότητα, δηλαδή σε ένα όνομα, επώνυμο και ιθαγένεια.**»

ΓΚΡΙΖΩΦ: Ας λέει ό,τι θέλει η Σύμβασή σας.

ΒΙΟΛΕΤΑ: Και πώς θα μας φωνάζουν οι γονείς και οι φίλοι μας;

ΓΚΡΙΖΩΦ: Για να μην σας αδικήσω εντελώς θα αντικαταστήσω τα ονόματά σας με αριθμούς. Ωραίους τριψηφίους αριθμούς!

ΛΕΥΚΗ: Αυτό που κάνετε είναι παράνομο και θα τιμωρηθείτε! Τα δικαιώματα των παιδιών δεν είναι αστείο πράγμα. Οφείλετε να τα σέβεστε!

ΓΚΡΙΖΩΦ: Και ποιος το λέει αυτό;

ΒΙΟΛΕΤΑ: Μα η Σύμβαση φυσικά!

MAPPON: Αυτή η συμφωνία δηλαδή που υπέγραψαν οι περισσότερες χώρες και προστατεύει όλα τα δικαιώματα των παιδιών.

Εντωμεταξύ κάτι παράξενο αρχίζει να συμβαίνει στην Πολυχρωμία. Το Ουράνιο Τόξο αρχίζει να χάνει τα χρώματά του. Ένα-ένα εξαφανίζονται. Ο πρόεδρος Γκριζώφ πανικοβλημένος θα προσπαθήσει να βρει τη λύση στο πρόβλημα.

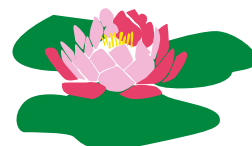
Ελένη Νεοκλέους, *Μπελάδες στην Πολυχρωμία*, θεατρικό (διασκευή)

1. Στο κείμενο αναφέρονται κάποια από τα δικαιώματα των παιδιών. Ποια είναι αυτά; Τα συμπληρώνουμε στο παρακάτω πλαίσιο.

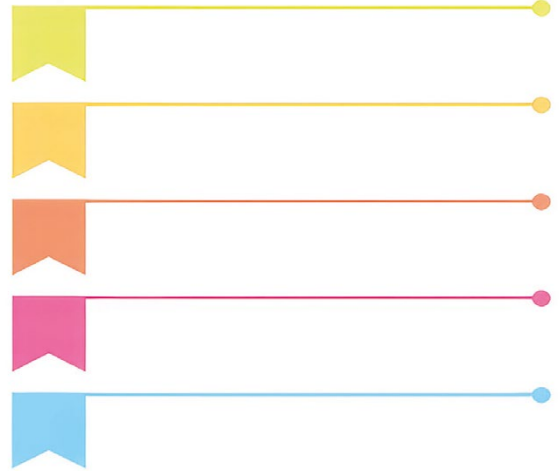

2. Στο κείμενο γίνεται αναφορά στη «Σύμβαση για τα δικαιώματα των παιδιών». Ψάχνουμε στο διαδίκτυο και βρίσκουμε πληροφορίες σχετικά με τη σύμβαση αυτή.

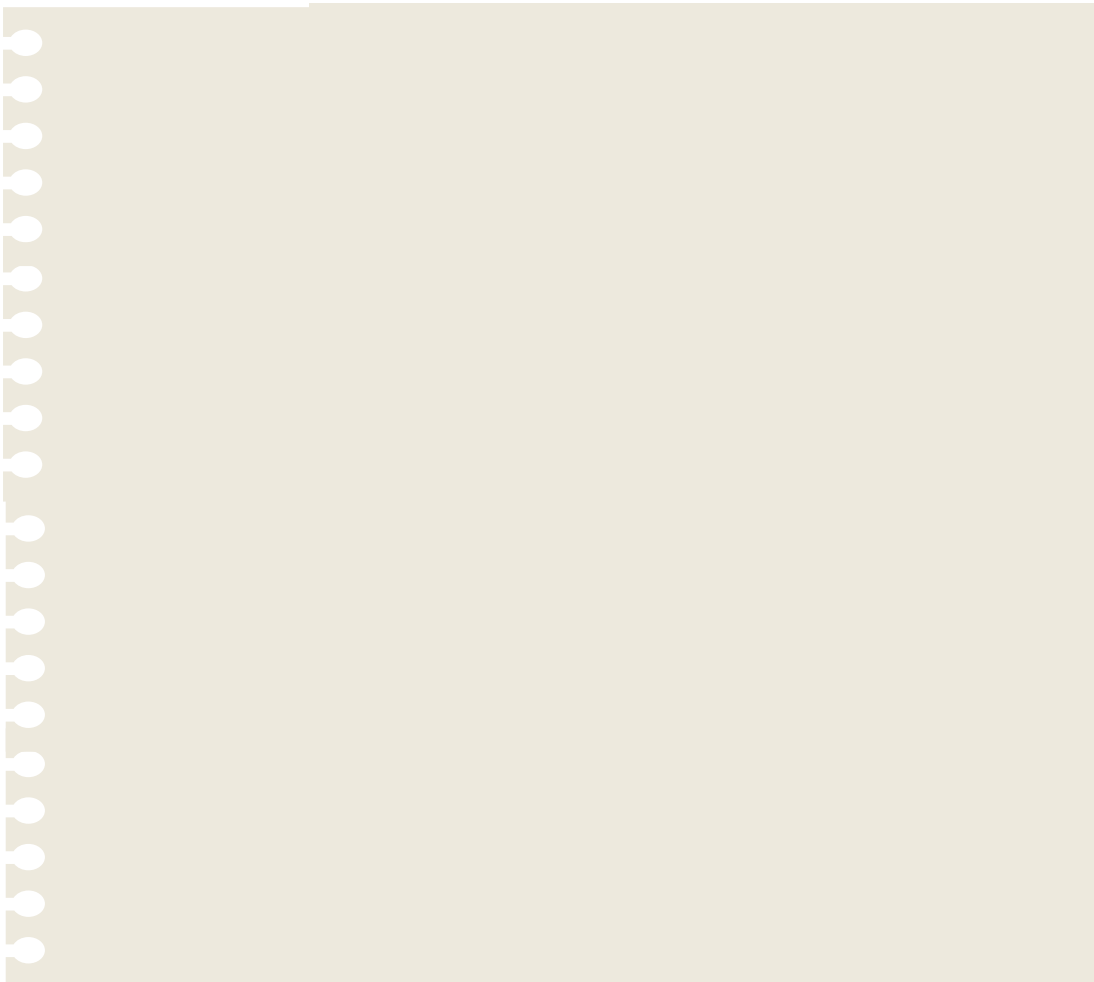

2.4 Προστατεύονται τα δικαιώματά μας;

- 3. Κάνουμε μια λίστα με τους ήρωες του θεατρικού.

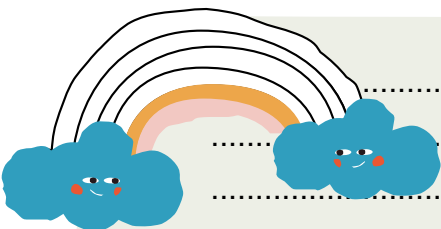
- 4. Ζωγραφίζουμε και παρουσιάζουμε έναν ήρωα ή μία ηρωίδα του θεατρικού.

5. Πώς φανταζόμαστε το τέλος της ιστορίας;

Εντωμεταξύ κάτι παράξενο αρχίζει να συμβαίνει στην Πολυχρωμία. Το Ουράνιο Τόξο αρχίζει να χάνει τα χρώματά του. Ένα-ένα εξαφανίζονται. Ο πρόεδρος Γκριζώφ πανικοβλημένος θα προσπαθήσει να βρει τη λύση στο πρόβλημα...

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Χέρια σαν κι αυτά

6. Με τη βοήθεια της δασκάλας ή του δασκάλου μας ακούμε το τραγούδι *Χέρια σαν κι αυτά* και βάζουμε τους στίχους στη σωστή σειρά.

Βλέπω κι απόψε εδώ μέσα κάτι χέρια, χειροκροτάνε και μας δίνουνε χαρά, θα 'θελα λίγο να σηκώσουμε τα χέρια μας ψηλά, να τραγουδήσουμε παρέα με δυο χέρια σαν κι αυτά.

Υπάρχουν χέρια που έχουν μάθει να σου δίνουν και άλλα χέρια που ζητάνε μοναχά, υπάρχουν χέρια που τις νύχτες σε χαϊδεύουν στοργικά, σίγουρα θα 'χεις συναντήσει δύο χέρια σαν κι αυτά.

Υπάρχουν χέρια που απ' το άδικο έχουν σφίξει, έχουνε σφίξει και έχουν γίνει μια γροθιά και μ' άλλα χέρια έχουν σμίξει για να σβήσουν τη φωτιά, ίσως τα χέρια τα δικά μας να 'ναι χέρια σαν κι αυτά.

Υπάρχουν χέρια που φυτεύουν ένα δέντρο και άλλα χέρια που του βάζουνε φωτιά, υπάρχουν χέρια που σαν πέσεις σε σηκώνουνε ξανά, σίγουρα θα 'χεις συναντήσει δύο χέρια σαν κι αυτά.

Υπάρχουν χέρια που πατάνε τη σκανδάλη και άλλα χέρια που προσφέρουν γιατρεία, υπάρχουν χέρια που χτυπάνε, χέρια αλύπητα σκληρά, ίσως μια μέρα συναντήσεις δύο χέρια σαν κι αυτά.

• Ποιο είναι το θέμα του τραγουδιού;

Χέρια σαν κι αυτά, Locomondo

2.4 Προστατεύονται τα δικαιώματά μας;

- 7. Στο τραγούδι υπάρχουν κάποιες αντιθέσεις. Τις εντοπίζουμε και τις συμπληρώνουμε στον πίνακα.

- 8. Εσύ ποια χέρια είσαι από το τραγούδι και γιατί;

.....

.....

.....

.....

- 9. Χωριζόμαστε σε ομάδες, επιστρέφουμε στην αρχή της ενότητας και συμπληρώνουμε τι μάθαμε.

Η ενότητα
με λίγα λόγια

- 10. Η Επίτροπος Προστασίας του Παιδιού διοργανώνει διαγωνισμό συγγραφής ιστορίας με θέμα: «Τα δικαιώματα των παιδιών». Γράφουμε μια ιστορία στην οποία ο ήρωάς μας ή η ηρωίδα μας χάνει κάποια από τα δικαιώματά του/της. Πώς έγινε αυτό; Ποια λύση θα βρει για το πρόβλημά του/της; Χρησιμοποιούμε ένα σχεδιάγραμμα για να ετοιμάσουμε την ιστορία μας. Σκεφτόμαστε και σημειώνουμε: (α) τους ήρωες, (β) το σκηνικό, (γ) το πρόβλημα και (δ) το τέλος της ιστορίας μας.

Συμπληρώνουμε το
σχεδιάγραμμα αφήγησης

Τίτλος:

Ποιος; Πού; Πότε;

ΗΡΩΕΣ ΚΑΙ ΣΚΗΝΙΚΟ

Εκείνη τη μέρα

.....

.....

ΠΡΟΒΛΗΜΑ

Ποιο είναι το πρόβλημα που αντιμετωπίζει ο ήρωας ή η ηρωίδα μας;

.....

.....

.....

Πώς καταφέρνει να το λύσει;

ΛΥΣΗ

.....

.....

.....

ΤΕΛΟΣ

Τι γίνεται στο τέλος;

.....

.....

.....

Διορθώνουμε
το γραπτό μας

2.4 Προστατεύονται τα δικαιώματά μας;

11. Τώρα, στο τέλος της ενότητας, μπορώ:

Βάζω X σε αυτό που μπορώ να κάνω.	Πολύ καλά	Καλά	Δύσκολα
να εντοπίζω το θέμα ενός κειμένου,			
να γνωρίζω ποια είναι τα στοιχεία μιας ολοκληρωμένης ιστορίας με αρχή, μέση, τέλος,			
να εντοπίζω τους ήρωες, τον τόπο και τον χρόνο μιας ιστορίας,			
να βάζω σε σειρά τα γεγονότα μιας ιστορίας, ώστε η ιστορία να έχει αρχή, μέση και τέλος,			
να εκφράζω ελεύθερα τις σκέψεις μου πάνω σε διάφορα θέματα,			
να γράφω μία παράγραφο, όταν έχω την πρώτη πρόταση,			
να γράφω μια ιστορία με αφορμή μια εικόνα,			
να γράφω μια ιστορία με αρχή, μέση και τέλος, δίνοντας πληροφορίες σχετικά με τους ήρωες, τον τόπο, τον χρόνο και τα γεγονότα.			

Προτάσεις για ανάγνωση βιβλίων

Η βιβλιοθήκη μας

Διαβάζουμε και
εξερευνούμε το
βιβλίο
*Η Ορτανσία
φυλάει τα μυστικά*

ΣΥΖΗΤΑΜΕ...

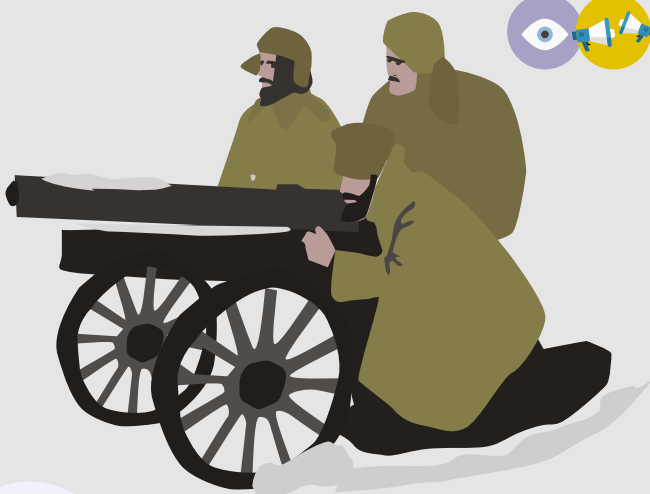
για τα ιστορικά
γεγονότα της 28^{ης}
Οκτωβρίου

ΔΙΑΒΑΖΟΥΜΕ...

κείμενα εμπνευσμένα
από την 28^η Οκτωβρίου

ΓΙΟΡΤΑΖΟΥΜΕ...

μαθαίνοντας και
δημιουργώντας

1. Παρατηρούμε τη φωτογραφία και συζητάμε.

- Ποια πρόσωπα βλέπουμε στην εικόνα;
- Πού βρίσκονται;
- Τι κάνουν;
- Πώς νομίζουμε ότι αισθάνονται;
- Είναι μια σύγχρονη ή μια παλιά φωτογραφία; Από πού το καταλαβαίνουμε;

2. Μελετάμε την παρακάτω ιστοριογραμμή και συζητάμε με τον διπλανό ή τη διπλανή μας τι γιορτάζουμε την 28^η Οκτωβρίου 1940.

Κατοχή είναι η κατάληψη ενός κράτους ή μέρους του από τις στρατιωτικές δυνάμεις μιας άλλης χώρας / η περίοδος 1941 – 1944 κατά την οποία η Ελλάδα είχε καταληφθεί από τις δυνάμεις του Άξονα και συγκεκριμένα τη Γερμανία, την Ιταλία και τη Βουλγαρία.

Την 28^η Οκτωβρίου 1940, ο Ιταλός πρέσβης στην Αθήνα Εμανουέλε Γκράτσι παραδίδει τελεσίγραφο με το οποίο ζητά την ελεύθερη διέλευση του Ιταλικού στρατού και τη χρήση των λιμανιών και των αεροδρομίων της Ελλάδας για ανεφοδιασμό. Ο **Ιωάννης Μεταξάς** απάντησε: «**Λοιπόν αυτό σημαίνει πόλεμο**», λέγοντας ένα ισχυρό **ΟΧΙ** στους Ιταλούς. Η απάντηση αυτή είχε ως αποτέλεσμα την έναρξη του Ελληνοϊταλικού πολέμου και την είσοδο της Ελλάδας στον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Το ιστορικό αυτό γεγονός, η **επέτειος του ΟΧΙ**, είναι εθνική γιορτή και αργία. Γίνονται παρελάσεις και σχολικές γιορτές σε όλη τη χώρα.

Μαθαίνουμε
παίζοντας για την
28^η Οκτωβρίου

3. Παρατηρούμε την παρακάτω εικόνα και διαβάζουμε το κείμενο. Κάτω από ποιες συνθήκες πολέμησαν οι Έλληνες στρατιώτες; Ποια προβλήματα είχαν να αντιμετωπίσουν;

Ήξερες ότι...

Τα πολυτιμότερα ζώα του πολέμου ήταν τα **μουλάρια**! Στον ελληνοϊταλικό πόλεμο τα γαϊδούρια και τα μουλάρια έκαναν τη διαφορά με τους Ιταλούς, που δεν είχαν υποζύγια*. Μάλιστα οι στρατηγοί τους, διαμαρτύρονταν ότι δεν έχουν ζώα που θα μπορούσαν να κινηθούν στα χιονισμένα βουνά και στη λάσπη, όπως οι Έλληνες. Εκεί που τα ιταλικά άρματα μάχης κολλούσαν και γίνονταν ακίνητοι στόχοι, ο ελληνικός στρατός με τα παραδοσιακά μέσα, έλυσε καίρια προβλήματα τροφοδοσίας και μεταφοράς υλικού.

* ζώα για τη μεταφορά φορτίων

«10 Άγνωστες Ιστορίες για την 28^η Οκτωβρίου και τον Πόλεμο», *Η Μηχανή του Χρόνου*

28η Οκτωβρίου 1940
ΕΠΕΤΕΙΟΣ ΤΟΥ 'ΟΧΙ

4. Παρατηρούμε την εικόνα από το Μνημείο της Ζαγορίσιας Γυναίκας της Πίνδου, προς τιμή των γυναικών και της συνεισφοράς τους στο έπος του '40.

Με ποιον τρόπο πιστεύουμε ότι οι γυναίκες συμμετείχαν στον αγώνα;

.....
.....
.....
.....
.....

Ακούμε το ηχητικό για τις γυναίκες του 1940

Το λεξικό του κειμένου

Ο μεγάλος περίπατος του Πέτρου

Ο Πέτρος και η Αντιγόνη κρεμάστηκαν στο παράθυρο. Η μαμά πήρε κάτι σακούλια κι έφυγε φουριασθή. «Πάω στον μπακάλη. Αν περάσει ο θείος σας, πείτε έφτασα αμέσως». Ο μπαμπάς έβαλε το καπέλο του. «Εγώ, μια φορά, θα πάω να δω τι γίνεται στου Κοντογιάννη». Ο παππούς κοιτούσε κι αυτός στον δρόμο από το άλλο παράθυρο και μурμουούριζε.

Κάτω στον δρόμο ακούγονταν τραγούδια και εμβατήρια. Περνούσαν φορηγά γεμάτα στρατιώτες που πετούσαν τα δίκochά τους στον αέρα και φώναζαν «ΟΧΙ. Όχι στους Ιταλούς που ρίχτηκαν στα καλά καθούμενα να φάνε την Ελλάδα».

- Εμείς οι Έλληνες πάντα νικούμε στους πολέμους. Ε, παππού;

Ο παππούς δεν απαντάει, ψάχνει μέσα στους στρατιώτες ν' ανακαλύψει τον θείο Άγγελο.

- Γεια σας, λεβέντες, τσιρίζει η Αντιγόνη και ραίνει με κάτι μισομαραμένες μαργαρίτες, που άρπαξε από ένα βάζο, τους στρατιώτες που συνεχίζουν να περνάνε ατέλειωτα.

Ο Πέτρος φανταζότανε τον πόλεμο σαν κάτι φρικτό. Να όμως που δεν ήταν έτσι. Έμοιαζε σαν γιορτή, σαν πανηγύρι. Κι αν δεν ήτανε οι σειρήνες που ούρλιαζαν κάθε τόσο, θα μπορούσε να χαρεί που δεν είχε σχολείο δευτεριάτικα.

Η μαμά γύρισε με άδεια σακούλια από τον μπακάλη. Γινότανε, λέει, σκοτωμός. Δεν μπορούσε να περιμένει, γιατί φοβότανε μην έρθει ο θείος Άγγελος που θα βιαζότανε ίσως να πάει να παρουσιαστεί.

- Λες να μην προλάβει να περάσει, τρομάζει ξάφνου η μαμά.

Γύρισε και ο μπαμπάς από το γραφείο που το βρήκε κλειστό.

- Δεν είναι ψυχή, είπε ο μπαμπάς τόσο λυπημένα, που ο Πέτρος απόρησε γιατί να λυπάται τόσο, αφού θα 'χει κι αυτός την τσαγκαροδευτέρα του.

Ο Πέτρος θέλει να κατέβει στον δρόμο που του φωνάζει ο φίλος του ο Σωτήρης, μα ο πατέρας του δεν τον αφήνει. «Δεν ξέρουμε, λέει, τι μπορεί να συμβεί σήμερα, κι ύστερα, από στιγμή σε στιγμή, πρέπει να φανεί ο θείος Άγγελος, να μας αποχαιρετήσει».

Η Αντιγόνη βαρέθηκε να κοιτάζει από το παράθυρο και δοκιμάζει στον καθρέφτη ένα άσπρο μαντίλι που το στεριώνει με τσιμπιδάκια στα μαλλιά.

- Ως πόσο χρονών δέχονται εθελόντριες αδελφές, μαμά;

Η μαμά ούτε απαντάει, έχει καθίσει κάτω στο πάτωμα και ψάχνει μέσα στα ντουλάπια του μπουφέ. Τραβάει έξω διάφορες χαρτοσακούλες, τις ανοίγει, τους ρίχνει μια ματιά και τις χώνει μέσα. Είναι η πιο νευριασμένη απ' όλους τους μεγάλους. Ίσως γιατί για κείνη δεν είναι ποτέ αργία. Ούτε με τον πόλεμο. Πάντα, και τις Κυριακές και τα Χριστούγεννα ακόμα, θα κάνει όλες τις δουλειές και τις γιορτές ακόμα πιο πολλές.

-Τρεις οκάδες φασόλια... δυο οκάδες ζάχαρη... μισή οκά φακή... λίγα δράμια σιμιγδάλι... μια οκά αλεύρι..., μουρμουρίζει η μαμά, ψαχουλεύοντας τα σακούλια.

Τι την έπιασε κι απαριθμεί στα φωνακτά τι έχει μέσα ο μπουφές. Το κουδούνι χτύπησε δεν ήτανε ο θείος Άγγελος. Ήτανε η Ρίτα, η συμμαθήτρια της Αντιγόνης. Τα μάτια της είναι κλαμένα. Πήρανε τον αδελφό της στρατιώτη. Πάει κι ο πατέρας της να καταταχτεί. Γενική επιστράτευση.

Αλκη Ζέη, *Ο μεγάλος περίπατος του Πέτρου*, εκδόσεις Μεταίχμιο (διασκευή)

5. Διαβάζουμε το απόσπασμα από το βιβλίο. Σε ποιο σημαντικό ιστορικό γεγονός για την ιστορία της Ελλάδας αναφέρεται; Από πού το καταλαβαίνουμε;

6. Βρίσκουμε και κυκλώνουμε τα πρόσωπα του κειμένου. Πώς αντιδρά κάθε πρόσωπο στην είδηση του πολέμου; Συμπληρώνουμε τον παρακάτω πίνακα.

Πρόσωπα	Δράση
Πέτρος	Κοιτά τους στρατιώτες που περνούν από το παράθυρο.

7. Απαντάμε στις παρακάτω ερωτήσεις.

- Γιατί, κατά τη γνώμη μας, η μαμά μετράει τις ποσότητες του φαγητού;
- Πώς νιώθει ο Πέτρος για τον πόλεμο;
- Ποια είναι τα κακά ενός πολέμου, σύμφωνα με το απόσπασμα;

Οκτώβρης 1940,
Γιάννης Ρίτσος

ΣΥΖΗΤΑΜΕ...

για τα γεγονότα
της εξέγερσης
του Πολυτεχνείου

ΔΙΑΒΑΖΟΥΜΕ...

κείμενα για το ιστορικό
της εξέγερσης

ΓΙΟΡΤΑΖΟΥΜΕ...

μαθαίνοντας και
δημιουργώντας

Παρατηρούμε τη φωτογραφία
και συζητάμε.

- Τι βλέπουμε στην εικόνα;
- Γιατί έχει μαζευτεί πολύς κόσμος;
- Γιατί η φωτογραφία είναι ασπρόμαυρη;

ψωμί
παιδεία
ελευθερία

Τι είναι «δημοκρατία» και τι είναι «χούντα / δικτατορία»;

Δημοκρατία: Το πολίτευμα στο οποίο η εξουσία πηγάζει από τον λαό, ασκείται από τον λαό και υπηρετεί τα συμφέροντά του.

Χούντα / Δικτατορία. Η απόλυτη εξουσία ενός ανθρώπου ή μιας ομάδας που κυβερνά ένα κράτος, δίχως να υπολογίζει τους νόμους του.

Φίλιππος Μανδηλαράς, *Η πρώτη μου ιστορία: η εξέγερση του πολυτεχνείου*, εκδόσεις Παπαδόπουλος

1. Συμπληρώνουμε τον πίνακα βάζοντας X στο σωστό κουτάκι.

	Δημοκρατία	Χούντα / Δικτατορία
Εκλέγουμε τους ανθρώπους που μας κυβερνούν.		
Δεν εκφράζουμε την άποψή μας ελεύθερα.		
Οι λίγοι επιβάλλουν με τη βία τη θέλησή τους στους πολλούς.		
Δεν υπάρχουν νόμοι και όλοι υπακούν σ' έναν άνθρωπο ή σε μια ομάδα λίγων ανθρώπων.		
Όλοι είμαστε ίσοι απέναντι στους νόμους.		

2. Διαβάζουμε τα συννεφάκια της δικτατορίας και συμπληρώνουμε τα αντίθετα της δημοκρατίας.

Λίγοι άνθρωποι κάνουν ό,τι θέλουν, χωρίς να υπολογίζουν τους νόμους.

Οι άνθρωποι δεν είναι ελεύθεροι να πουν την άποψή τους.

Δεν επιτρέπεται στους ανθρώπους να συγκεντρώνονται και να διεκδικούν τα δικαιώματά τους.

Το χρονικό της εξέγερσης του Πολυτεχνείου

21 Απριλίου 1967: Τρεις στρατιωτικοί -ο Νικόλαος Μακαρέζος, ο Γεώργιος Παπαδόπουλος και ο Στυλιανός Πατακός- με τη δύναμη του στρατού καταργούν την κυβέρνηση και επιβάλλουν χούντα / δικτατορία. Όσοι δε συμφωνούν μαζί τους, είτε φυλακίζονται είτε εξορίζονται, δηλαδή στέλνονται σε νησιά από τα οποία δεν μπορούν να φύγουν.

21 Φεβρουαρίου 1973: Τρεις χιλιάδες φοιτητές της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών καταλαμβάνουν τον χώρο της σχολής τους. Διαμαρτύρονται, γιατί κάποιοι συμφοιτητές τους πρέπει να υπηρετήσουν στον στρατό, χωρίς να έχουν ολοκληρώσει τις σπουδές τους. Η αστυνομία υποχρέωσε τους φοιτητές να εγκαταλείψουν το κτίριο.

14 Νοεμβρίου 1973: Φοιτητές του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου της Αθήνας, συγκεντρώνονται στον χώρο της σχολής, διαδηλώνουν και φωνάζουν συνθήματα κατά της χούντας. Μόλις εμφανίζεται η αστυνομία, κάνουν κατάληψη του κτιρίου και οχυρώνονται.

15 Νοεμβρίου 1973: Οι φοιτητές φτιάχνουν ραδιοφωνικό σταθμό και επικοινωνούν με τους πολίτες της Αθήνας, παρακινώντας τους να αντισταθούν κατά της χούντας. Πλήθος κόσμου συγκεντρώνεται έξω από το Πολυτεχνείο, για να συμπαρασταθεί στους φοιτητές και τους φέρνει τρόφιμα και φάρμακα.

16 Νοεμβρίου 1973: Η χούντα αποφασίζει να απομακρύνει τον κόσμο που έχει συγκεντρωθεί έξω από το Πολυτεχνείο. Η αστυνομία χρησιμοποιεί ρόπαλα και δακρυγόνα για να διαλύσει το πλήθος.

17 Νοεμβρίου 1973: Στις 3 π.μ. η χούντα διατάζει τον στρατό να διαλύσει την κατάληψη και τρία άρματα μάχης παρατάσσονται μπροστά από την πύλη του Πολυτεχνείου. Ένα απ' αυτά την γκρεμίζει και ο στρατός μαζί με την αστυνομία αναγκάζουν τους φοιτητές να διαλύσουν την κατάληψη. Από τις συγκρούσεις και τους πυροβολισμούς σκοτώνονται συνολικά 40 άνθρωποι.

Κείμενο της συγγραφικής ομάδας

Βάζουμε τα γεγονότα της εξέγερσης του Πολυτεχνείου σε χρονολογική σειρά

- **3. Ακούμε ένα από τα μηνύματα των φοιτητών που εκφωνήθηκε από το ραδιοσταθμό του Πολυτεχνείου. Γινόμαστε φοιτητές, γράφουμε ένα μήνυμα και μετά το εκφωνούμε.**

.....

.....

.....

.....

Ακούμε το μήνυμα του Πολυτεχνείου

Λίγα γαρύφαλλα για το Πολυτεχνείο

(Στο παρακάτω απόσπασμα, ο Αλέξανδρος και ο παππούς του βρίσκονται στο Πολυτεχνείο. Ο παππούς έχει ξεκινήσει να αφηγείται τι συνέβη τις μέρες της εξέγερσης).

- Και μετά; είπα με κομμένη την ανάσα σαν να τα έβλεπα μπροστά μου.
- Μετά έπεσε η πύλη... Αλλά έπεσε και η Χούντα. Όμως αρκετά παιδιά είχαν χαθεί. Γι' αυτά τα παιδιά και για την ιδέα της Ελευθερίας και της Δημοκρατίας ήρθαμε εδώ. Γι' αυτήν αγωνίστηκαν μέχρι την τελευταία στιγμή. Τούτη η αυλή έχει βαφτεί με το αίμα τους. Έλα, γιε μου, ν' αφήσουμε τούτα τα λουλούδια στο μνημείο τους και μετά θα πάμε να δούμε τις φωτογραφίες από εκείνες τις φοβερές μέρες, είπε.

Με τράβηξε από το χέρι. Σταθήκαμε αμίλητοι μπροστά σε ένα τεράστιο γλυπτό που παρίστανε ένα κεφάλι. Είχα χάσει τη φωνή μου. Ο παππούς έσκυψε πρώτος και ακούμπησε μπροστά στο μνημείο το μπουκέτο που κρατούσε. Έκανα και εγώ το ίδιο. Το ίδιο έκανε και όλος ο κόσμος που είχε γεμίσει το προαύλιο του Πολυτεχνείου. Στο προαύλιο μερικά μαδημένα πέταλα έμοιαζαν με σταγόνες από αίμα.

- Παππού, θέλω να σου ζητήσω μια χάρη.
- Ν' ακούσω, Αλέξανδρε.
- Να μην ξαναπείς ποτέ τη γιαγιά Ελευθερία, «Χούντα».
- Εντάξει, Αλέξανδρε.
- Μου δίνεις το λόγο σου; Τέρμα η «Χούντα»;
- Τέρμα η Χούντα, Ζήτω η Ελευθερία!

Κατερίνα Μουρίκη, *Λίγα γαρύφαλλα για το Πολυτεχνείο*, εκδόσεις Διάπλαση (διασκευή)

4. Απαντάμε στις ερωτήσεις:

- Πού πήγε ο μικρός Αλέξανδρος με τον παππού του;
- Γιατί πήγαν εκεί;
- Τι παρακάλεσε ο Αλέξανδρος τον παππού του;
- Γιατί το έκανε αυτό;

5. Στην εικόνα βλέπουμε το μνημείο που

επισκέφτηκε ο Αλέξανδρος. Συζητάμε στην τάξη, αν είχαμε ανάλογες εμπειρίες από τον εορτασμό της επετείου.

ψωμί

παιδεία

ελευθερία

ΣΥΖΗΤΑΜΕ...

για τα έθιμα και τις συνήθειες των Χριστουγέννων και της Πρωτοχρονιάς

ΔΙΑΒΑΖΟΥΜΕ...

κείμενα για τα Χριστούγεννα

ΓΙΟΡΤΑΖΟΥΜΕ...

μαθαίνοντας και δημιουργώντας

Παρατηρούμε τη φωτογραφία και συζητάμε.

- Τι κάνουν οι άνθρωποι;
- Πώς νιώθουν;
- Ποιες συνήθειες ή έθιμα των Χριστουγέννων παρουσιάζονται στην εικόνα;

Χριστουγεννιάτικες
συνήθειες και έθιμα

Οι δύσκολες
λέξεις του
κειμένου

Τα πιο γιορτινά μπισκότα

Αν και μικρά σε μέγεθος, τα μπισκότα έχουν μεγάλη και πλούσια ιστορία και παράδοση. Ξεκίνησαν ως η απαραίτητη «ξηρά» τροφή για στρατιώτες, ναυτικούς και ταξιδιώτες, που εμπλουτισμένη με μέλι και ξηρούς καρπούς, τους έδινε την απαραίτητη ενέργεια. Ως ξηρά τροφή, όμως, έπρεπε να ψηθεί πολύ και καλά για να μην μουχλιάζει και να διατηρείται περισσότερο. Γι' αυτό τα έψηναν δύο φορές –εξ' ου και το όνομα «διπυρίτης άρτος» και «biscotus» (bis=δύο, coquere=ψήνω)– ήταν δηλαδή διπλοφουρνιστά. Έλληνες και Ρωμαίοι τα εμπλούτιζαν με ξερά φρούτα, οι Αιγύπτιοι με κεχρί, οι Κινέζοι τα έφτιαχναν με αλεύρι από ρύζι και σουσάμι και οι Πέρσες προσέθεταν μπαχαρικά.

Σημαντικός σταθμός στην ιστορία τους ήταν ο 18^{ος} αιώνας, ο κατά πολλούς «λαίμαργος αιώνας», όπου η ζύμη τους εμπλουτίστηκε κυρίως με ζάχαρη και σοκολάτα (μέχρι τη βιομηχανική επανάσταση, το μέλι κρατούσε τα ηνία και η σοκολάτα –η «τροφή των θεών» των Μάγια– δεν ήταν μαζικής παραγωγής) και μαζί με βούτυρο, κρέμες, φρούτα, μεταμορφώθηκαν σε γαλλικά «πτι-φουρ» και «πτι-μπερ» και σε αγγλικά γλυκίσματα, απαραίτητα συνοδευτικά για το τσάι.

Τα χριστουγεννιάτικα μπισκότα έχουν επιπλέον χάρες: εντυπωσιακή εμφάνιση, φαντασμαγορικά σχέδια και χρώματα και απίθανη γεύση. Και συνήθως υπάρχει και μια ιστορία που τα συνοδεύει. Όπως τα τζίντζερμπρεντ με το ανθρωπόμορφο σχήμα, που μάλλον οφείλεται στη βασίλισσα Ελισάβετ Α', η οποία τα σέρβιρε σε ξένους αξιωματούχους. Λέγεται ότι στην Ευρώπη τα έφερε το 992 μ.Χ. ο Αρμένιος μοναχός Γρηγόριος της Νικόπολης, ο οποίος έζησε στο Μπονταρούα στη βόρεια-κεντρική Γαλλία κι εκεί δίδαξε στους Γάλλους την τέχνη του τζίντζερμπρεντ.

Προμηθευτείτε γιορτινά κουππάτ, και καλές πρώτες ύλες και ετοιμάστε τα πιο γιορτινά μπισκότα.

Και μην ξεχάσετε να αφήσετε λίγα μπισκότα και ένα φλιτζάνι ζεστό γάλα για τον Αϊ-Βασίλη, την παραμονή της Πρωτοχρονιάς!

«Τα πιο γιορτινά μπισκότα: 15 εύκολες συνταγές για τα Χριστούγεννα», *Γαστρονόμος*

1. Διαβάζουμε το κείμενο και απαντάμε στις ερωτήσεις.

- Ποιες πληροφορίες μας δίνει το κείμενο για την ιστορία των μπισκότων;
- Σε ποιον πρέπει να αφήσουμε λίγα μπισκότα την Παραμονή της Πρωτοχρονιάς;

Παίζουμε
το παιχνίδι
ερωτήσεων

Καταγράφουμε
τα υλικά της
συνταγής

Το μαγαζάκι του κύριου Άρθουρ

Η Μαθίλδη δεν είχε μεγάλη όρεξη να βγει έξω στο κρύο. Αλλά δεν είναι κάθε μέρα γιορτή, ούτε χιονίζει συχνά τόσο πολύ. Εξάλλου, σε λίγο θα εμφανιζόταν ο Γουσταύος, για να ξεκινήσουν μαζί για το σχολείο. Ο Γουσταύος, ήταν χείτονας και συμμαθητής της και καθημερινά πήγαιναν και επέστρεφαν μαζί από το σχολείο.

«Τα 'μαθες;» της είπε ο φίλος της μόλις την είδε.

Και όταν ο Γουσταύος έλεγε «τα 'μαθες» με αυτό το ύφος, πάντα κάτι συνταρακτικό είχε συμβεί, που είχε κατορθώσει να το μάθει πρώτος.

«Πες μου... Τι έγινε;»

«Ο κύριος Άρθουρ έσπασε το πόδι του και είναι στο σπίτι με τον γύψο. Το μαγαζάκι του θα είναι κλειστό. Να δούμε για πόσο».

Η Μαθίλδη σταμάτησε στο πεζοδρόμιο και τον κοιτούσε σαν να μην καταλάβαινε τι της έλεγε.

«Τι έπαθες;»

«Και τα Χριστούγεννα;»

«Ποια Χριστούγεννα;»

«Τα Χριστούγεννα που πλησιάζουν. Τι θα γίνει με το δέντρο του κύριου Άρθουρ στη βιτρίνα, και τα παιχνίδια, και τα μπισκότα, και όλα αυτά που γίνονται κάθε χρόνο; Τίποτα δεν θα είναι το ίδιο. Σαν να μας πήρε κάποιος τα Χριστούγεννα.

Το μεσημέρι, όταν σχόλασαν, το μισό σχολείο συγκεντρώθηκε μπροστά στη σβησμένη βιτρίνα του κύριου Άρθουρ. Επιτραπέζια, αυτοκίνητα, τρενάκια, κουκλόσπιτα, κούκλες, αρκούδια, κυβάκια, κατασκευές, νερομπογιές και ξυλομπογιές, όλα εκεί, με τη μελαγχολία να τα καλύπτει σαν ένα γκριζό σύννεφο. Ούτε φωτάκια να αναβοσβήνουν, ούτε φασαρία, ούτε τη γνώριμη φωνή του κύριου Άρθουρ να χαιρετάει τα παιδιά και να στέλνει παραγγελίες στους δικούς τους... Παράξενα πράγματα...

«Παιδιά μην κάθεστε εδώ. Πηγαίνετε καλύτερα στα σπίτια σας», ακούστηκε η φωνή της κυρίας Αγγελίκας (της δασκάλας), που περνούσε από κει με το ποδήλατό της. «Θα ανησυχήσουν οι δικοί σας. Αύριο θα δούμε τι θα γίνει».

Η Μαθίλδη και ο Γουσταύος απομακρύνθηκαν σιωπηλοί. Ο Σφήκας, μαζί με τον Ματθαίο και τη Φρίντα, που στέκονταν στην άκρη του πεζοδρομίου, τους κοιτούσαν με περιπαικτικό βλέμμα, αλλά οι δύο φίλοι έκαναν πως δεν τους είδαν. Έτσι είχαν αποφασίσει, γιατί δεν υπήρχε λόγος να τσακώνονται μαζί τους. Αυτοί οι τρεις όλο φασαρίες δημιουργούσαν, και το χειρότερο ήταν ότι χαιρόνταν, αν κατάφερναν να κάνουν κάποιον να νιώσει άσχημα.

(Τα παιδιά με τη βοήθεια της δασκάλας τους, της Αγγελίκας και τη σύμφωνη γνώμη του κύριου Άρθουρ, αναλαμβάνουν να διακοσμήσουν τη βιτρίνα του μαγαζιού του. Αλλά την άλλη μέρα το πρωί η Αγγέλικα μαθαίνει κάτι που την άφησε με το στόμα ανοιχτό...)

Έλειπε ένα παιχνίδι! Και όχι όποιο κι όποιο. Ήταν ένα από τα παλιά παιχνίδια της συλλογής του κύριου Άρθουρ. Μόνο αυτή και τα παιδιά είχαν πάει χθες στο μαγαζάκι. Και τον είχε δει τον ακροβάτη. Η ίδια τον είχε βάλει στο ράφι.

Ελένη Αντωνιάδου, *Το μαγαζάκι του κύριου Άρθουρ*, εκδόσεις Καστανιώτη (διασκευή)

2. Διαβάζουμε το κείμενο και απαντάμε στις ερωτήσεις.

- Ποιος πιστεύουμε ότι πήρε το πιο παλιό παιχνίδι, τον ακροβάτη, και γιατί;
- Τι μπορεί να έγινε στη συνέχεια της ιστορίας;

Λύνουμε το
μυστήριο

Κάλαντα Χριστουγέννων

Καλὴν ἐσπέραν ἄρχοντες κι ἀν εἶναι ὁ ὀρισμὸς σας Χριστοῦ τῆ Θεῖαν Γέννησιν νὰ πω στ' ἀρχοντικὸ σας. Χριστὸς γεννᾶται σήμερον **ἐν Βηθλεέμ τῆ πόλει** οὐρανοὶ ἀγάλλονται, χαίρει ἡ φύσις ὅλη.

Ἐν τῷ σπηλαίῳ τίκτεται **ἐν φάτνῃ τῶν ἀλόγων** ὁ Βασιλεὺς τῶν οὐρανῶν καὶ Ποιητὴς τῶν ὅλων.

Πλήθος ἀγγέλων ψάλλουσιν τὸ «Δόξα ἐν Ὑψίστοις» καὶ τούτῳ Ἄξιον ἐστὶ ἡ τῶν **ποιμένων*** πίστις.

Ἐκ τῆς Περσίας ἐρχονται τρεῖς Μάχοι με τὰ δῶρα ἄστρο λαμπρὸ τοὺς ὀδηγεῖ. Χωρὶς νὰ λείψει ὦρα, φθάσαντες εἰς Ἱερουσαλὴμ, με πόθον ἐρωτώσι, ποῦ ἐγεννήθη ὁ Χριστός, νὰ παν νὰ Τον εὐρώσι.

Δια Χριστὸν ὡς ἤκουσε ὁ βασιλεὺς Ἡρώδης, ἀμέσως ἐταράχθηκε κι ἐγένε θηριώδης.

ὅτι πολλὰ φοβήθηκε δια τῆ βασιλείαν, μὴ του τὴν πάρῃ ὁ Χριστός καὶ χάσῃ τὴν ἀξίαν.

* βοσκοί

3. Διαβάζουμε τις υπογραμμισμένες φράσεις στο κείμενο.

- Σε ποια γεγονότα τῆς ἱστορίας τῆς γέννησης τοῦ Χριστοῦ ἀναφέρονται;
- Χρησιμοποιούμε τῆς φράσεις αὐτές γιὰ νὰ ἀναδιηγηθούμε προφορικὰ καὶ με δικά μας λόγια τὴν ἱστορία τῆς γέννησης.

4. Ἀς μάθουμε μὴ διαφορετικὴ ἱστορία με τοὺς Τρεῖς Μάχους!

Με τὴ βοήθεια τῆς δασκάλας ἢ τοῦ δασκάλου μας ψάχνουμε πληροφορίες στο διαδίκτυο γιὰ τὴν ἱστορία τῆς Μπεφάνα καὶ σημειώνουμε (Σ) σωστὸ ἢ (Λ) λάθος στὶς παρακάτω προτάσεις.

- 1 Ἡ γιορτὴ πραγματοποιεῖται παραμονὴ καὶ ἀνήμερα τῶν Θεοφανίων.
2. Το πανηγύρι γιὰ τὴ γιορτὴ τῆς Μπεφάνα γίνεται στὴ Ρώμη.
3. Ἡ Μπεφάνα φιλοξένησε τοὺς Τρεῖς Μάχους στὸ σπίτι τῆς τῆ νύχτα ποῦ γεννήθηκε ὁ Χριστός.
4. Ἡ Μπεφάνα ἀκολούθησε τοὺς Τρεῖς Μάχους γιὰ νὰ προσκυνήσει καὶ αὐτὴν τὸν Χριστό.
5. Κάθε χρόνο ἡ Μπεφάνα γυρνᾶει με τὸ σκουπόξυλό τῆς καὶ μοιράζει δῶρα στὰ παιδιὰ.
6. Βάζει τὰ ἴδια πράγματα στὶς κάλτσες ὅλων τῶν παιδιῶν.

Φτιάχνουμε τὴ δική μας χριστουγεννιάτικη κάρτα

Δουλεύουμε ομαδικά

- Στο παρακάτω κρυπτόλεξο βρίσκουμε οριζόντια και κυκλώνουμε τις 10 λέξεις που συναντήσαμε στις ενότητες του βιβλίου μας.

N	O	Π	T	I	B	Ψ	Ω	E	I	O	K	K	Π	N
H	B	Ω	O	M	O	X	I	Φ	Υ	B	Π	Γ	Π	Γ
N	A	N	X	P	I	Σ	T	O	Υ	Γ	E	N	N	A
Υ	X	Z	Ω	A	-	Δ	I	A	Σ	Ω	Σ	T	E	Σ
Z	Ω	A	-	Σ	Υ	N	T	P	O	Φ	I	A	Σ	Z
Ω	Z	P	Z	Λ	K	A	Λ	A	N	T	A	Δ	Ω	M
Υ	Γ	Z	Z	Ω	A	-	B	O	H	Θ	O	I	Ξ	Ψ
Ω	K	M	A	Σ	Ψ	Ψ	Σ	Φ	N	X	Υ	A	I	Λ
Π	O	Λ	Υ	T	E	X	N	E	I	O	E	Σ	Z	N
K	H	Z	Ω	I	Φ	X	Γ	K	Γ	Σ	Π	K	O	Δ
Δ	I	A	Φ	O	P	E	T	I	K	O	T	H	T	A
E	O	B	Φ	Θ	M	H	A	O	P	Ω	Ω	O	Σ	Z
Γ	I	M	Γ	Φ	Δ	I	K	A	I	Ω	M	A	T	A
A	Ξ	Π	P	K	K	Π	P	O	Σ	T	A	Σ	I	A
B	P	Ω	P	M	Π	Γ	Γ	E	Ψ	A	Υ	Ω	I	Ω

- Διαλέγουμε μία λέξη και παρουσιάζουμε τι θυμόμαστε γι' αυτή.

Οι σημειώσεις μας...

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Γλωσσάρι

Κυκλώνουμε

(Βάζουμε κύκλο γύρω από τη σωστή ή ζητούμενη πληροφορία)

Διαγράφουμε

(Σβήνουμε ή τραβάμε μια γραμμή πάνω σε αυτό που είναι λάθος ή περιττό)

Αντιστοιχίζουμε / Ενώνουμε

(Συνδέουμε στοιχεία που σχετίζονται μεταξύ τους με γραμμές ή σύμβολα)

Υπογραμμίζουμε

(Τραβάμε γραμμή κάτω από λέξεις ή φράσεις για να τις τονίσουμε)

Ομαδοποιούμε

(Βάζουμε μαζί στοιχεία που έχουν κοινά χαρακτηριστικά)

Παρατηρούμε

(Προσέχουμε αυτό που βλέπουμε ή ακούμε)

Αντικαθιστούμε

(Βάζουμε κάτι άλλο στη θέση αυτού που αφαιρέσαμε ή δεν ταιριάζει)

Συμπληρώνουμε

(Γράφουμε αυτό που λείπει για να ολοκληρωθεί η πρόταση ή άσκηση)

Εντοπίζουμε

(Βρίσκουμε την πληροφορία που μας ζητείται σε κείμενο, εικόνα ή ήχο)

Χρωματίζουμε

(Βάζουμε χρώμα για διάκριση ή διακόσμηση, σύμφωνα με οδηγία)

Ακούμε

(Προσέχουμε αυτό που λέγεται για να καταλάβουμε ή να απαντήσουμε)

Μελετάμε

(Διαβάζουμε και προσπαθούμε να κατανοήσουμε βαθύτερα το περιεχόμενο)

Ενότητα 1

Σελίδα	Πηγή
15	Μιχαηλίδου-Καδή, Μ. & Νικολάου, Χ. 2023. <i>Μύθοι και Αλήθειες για τα ζώα συντροφιάς</i> . Λευκωσία: Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος.
17	Πολέμης, Ι. 1904. <i>Πρώτα βήματα</i> . Αθήνα: Σύλλογος προς Διάδοσιν Ωφελίμων Βιβλίων.
24-25	Μπορομπόκας, Β. <i>Sugar, ο σκύλος που μυρίζει τον διαβήτη</i> . Συνέντευξη σε μέλος της συγγραφικής ομάδας, 16/04/2024.
27	“Barry (dog)”, <i>Wikipedia</i> , Wikimedia Foundation, 20/8/2024. https://w.wiki/EVbe
29	Γρηγοριάδου-Σουρέλη, Γ. 2001. <i>Τα σκυλιά του Αγίου Βερνάρδου</i> . Αθήνα: Πατάκης.
29	«Γνωρίστε τον ήρωα Ocak, τον σκύλο διασώστη, που έσωσε ανθρώπους από τα συντρίμια στον σεισμό της Τουρκίας», <i>Petpet.news</i> , 11/03/2023. https://petpet.news/gnoriste-ton-iroa-ocak-to-skylo-diasosti-rov-esose-anthropoys-apo-ta-syntrimmia-sto-seismo-tis-toyrkias/
30	«Ο σκύλος του Αγίου Βερνάρδου», <i>Wikipedia</i> , Wikimedia Foundation, 20/08/2024. https://w.wiki/EVZm
32, 33	«Δελφίνι», <i>Wikipedia</i> , Wikimedia Foundation, 12/06/2024. https://w.wiki/3kRS
32	«Θεραπευτική Ιππασία: Μια ξεχωριστή κα αποτελεσματική μορφή θεραπείας», <i>Εναλλακτική Δράση</i> , 23/07/2024. https://enallaktikidrasi.com/2022/12/therapeutiki-ippasia-xehwristi-amorfi-therapeias/
32	«Βρετανία: Ο Γάτος της Χρονιάς, ένας tuxedo που βοηθά την κωφή κηδεμόνα του», <i>Καθημερινή</i> , 23/07/2024. https://www.kathimerini.gr/world/562535179/vretania-gatos-tis-chronias-enas-tuxedo-rov-voitha-tin-kofi-kidemonatoy/

Ενότητα 2

Σελίδα	Πηγή
52-53	Αλεξανδροπούλου, Ε. 2022. <i>Η καρδιά μου πού ανήκει</i> . Αθήνα: Νίκας.
41	“Emmanuel Ofofu Yeboah”, <i>Wikipedia</i> , Wikipedia Foundation, 16/06/2025. https://w.wiki/EVbm “Emmanuel’s Gift”, <i>Wikipedia</i> , Wikipedia Foundation, 16/06/2025. https://w.wiki/FeRf
46-47	Μιχαηλίδου-Καδή, Μ. 2014. <i>Το κόκκινο φόρεμα της Σαβέλ</i> . Λευκωσία: Εκδόσεις Τελέια.
50	«Ιστορίες Προσφύγων: Μετά τον πόλεμο, η μικρή Σάρα ξαναβρίσκει το χαμόγελό της», <i>Φυλλάδιο της Υπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες στην Ελλάδα</i> .
58-59	Νεοκλέους, Ε. 2010. <i>Μπελάδες στη Πολυχρωμία</i> . https://www.childcom.org.cy
61	Locomondo. <i>Χέρια σαν κι αυτά</i> (Στίχοι - μουσική: Μ. Κούμαρης). Δισκογραφική Εταιρεία ΜΒΙ.

Επετειακή ενότητα: 28η Οκτωβρίου

Σελίδα	Πηγή
67	«Δέκα άγνωστες ιστορίες για την 28η Οκτωβρίου και τον πόλεμο: οι παγόπληκτοι, τα μουλάρια και ο Ιταλός που χτύπησε την Βέμπο...», <i>Μηχανή του χρόνου</i> . https://www.mixanitouxronou.gr/deka-agnos-tes-istories-gia-tin-28i-oktonrioy-kai-ton-polemo/
68-69	Ζέη, Α. 2011. <i>Ο μεγάλος περίπατος του Πέτρου</i> . Αθήνα: Μεταίχμιο.

Επετειακή ενότητα: Εξέγερση του Πολυτεχνείου - 17 Νοεμβρίου 1973

Σελίδα	Πηγή
71	Μανδηλαράς, Φ. 2012. <i>Η πρώτη μου ιστορία: η εξέγερση του πολυτεχνείου</i> . Αθήνα: Παπαδόπουλος.
73	Μουρίκη, Κ. 2008. <i>Λίγα χαρίφαλα για το Πολυτεχνείο</i> . Αθήνα: Παπαδόπουλος.

Επετειακή ενότητα: Χριστούγεννα

Σελίδα	Πηγή
75	«Τα πιο γιορτινά μπισκότα: 15 εύκολες συνταγές για τα Χριστούγεννα», <i>Γαστρονόμος-Καθημερινή</i> , 15/05/2024. https://www.gastronomos.gr/syntages/ta-pio-giortina-mpiskota-15-eykoles-syntages-gia-ta-christoygenna/235705/
76	Αντωνιάδου, Ε. 2022. <i>Το μαγαζάκι του κυρίου Άρθουρ</i> . Αθήνα: Καστανιώτης
77	«Κάλαντα Χριστουγέννων», <i>Βικιθήκη</i> , 24/09/ 2024. https://w.wiki/8HJB

Ενότητα 1

Σελίδα	Πηγή
18	Αφίσα: «Όχι στην εγκατάλειψη και την κακοποίηση», <i>Δήμος Ηρακλείου</i> . https://pfpo.gr/afises/
24	Εικόνα: αρχείο Βασίλη Μπορομπόκα
26	Εικονογράφηση εξώφυλλων: α. Fainberg, L. 1994. <i>Τα σκυλιά του Αγίου Βερνάρδου</i> , Αθήνα: Πατάκης. β. Blancke, U. 2011. <i>Barry</i> . Affoltern am Albis: Bohem Press. γ. Kurschner, I. 2008. <i>Barry: Les chiens de l'Hospice du Grand-St-Bernard</i> . Aarau: AT Verlag.
27	Εικόνα: "Barry", <i>Wikipedia Commons</i> , Wikipedia Foundation, 1/9/2024. https://w.wiki/FPr5 .
33	Εικόνα: αρχείο συγγραφικής ομάδας

Ενότητα 2

Σελίδα/ες	Πηγή
41, 42	Εικόνες τεχνητής νοημοσύνης
43	Εικονογράφηση αφίσας: Ευαγγελία Γουτιάνου
47	Εικονογράφηση εικόνας: Σταματιάδη, Ν., <i>Το κόκκινο φόρεμα της Σαβέλ</i>
50	Εικόνα: Φυλλάδιο της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες στην Ελλάδα
52, 55	Εικονογράφηση εξώφυλλου: Πετρίδης, Γ., <i>Η καρδιά μου πού ανήκει;</i>

28η Οκτωβρίου 1940

Σελίδα	Πηγή
66	"Greek artillery Morava Nov 1940", <i>Wikimedia Commons</i> , Wikimedia Foundation, 12/6/2024. https://w.wiki/FeUN
67	Εικόνα: «Πώς χιλιάδες μουλάρια και άλογα συνέβαλαν στη νίκη», <i>Μηχανή του Χρόνου</i> , 12/06/2024. http://www.mixanitouxronou.gr/pos-chiliades-zoa-synevallan-sti-niki-enantion-ton-italon-ta-kathodi-goysan-kyrios-antifronoyntes-oi-sygkinitikoi-apochorismoι-kai-aytoi-poy-anagkastikan-na-ta-fane-gia-na-mi-limoktonisoyn/
68	Εικόνα: «Μνημείο της Ζαγορίσιας Γυναίκας της Πίνδου», <i>Άπειρος Γαία</i> , 28/11/2011. https://apeiros-gaia.wordpress.com/2011/10/28/1557/#jp-carousel-1566

Πολυτεχνείο

Σελίδα	Πηγή
70	Εικόνα: «Εξέγερση του Πολυτεχνείου», <i>Wikipedia Commons</i> , Wikimedia Foundation, 30/7/2024. https://w.wiki/FeKg
73	Εικόνα: «Η κατεστραμμένη πύλη και το γλυπτό "Προς τιμήν των θυμάτων"», <i>Wikipedia Commons</i> , Wikimedia Foundation, 24/12/2022. https://w.wiki/FeKk

Χριστούγεννα

Σελίδα	Πηγή
77	Πίνακας: «Η προσκύνηση των ποιμένων», <i>Wikimedia Commons</i> , Wikimedia Foundation, 12/6/2024. https://w.wiki/FeKo

Από το Shutterstock (www.shutterstock.com) έχουν αντληθεί οι εικόνες στις σελίδες: 6, 12-13, 28, 32, 33, 38-39, 45, 51, 68, 74, 75.

